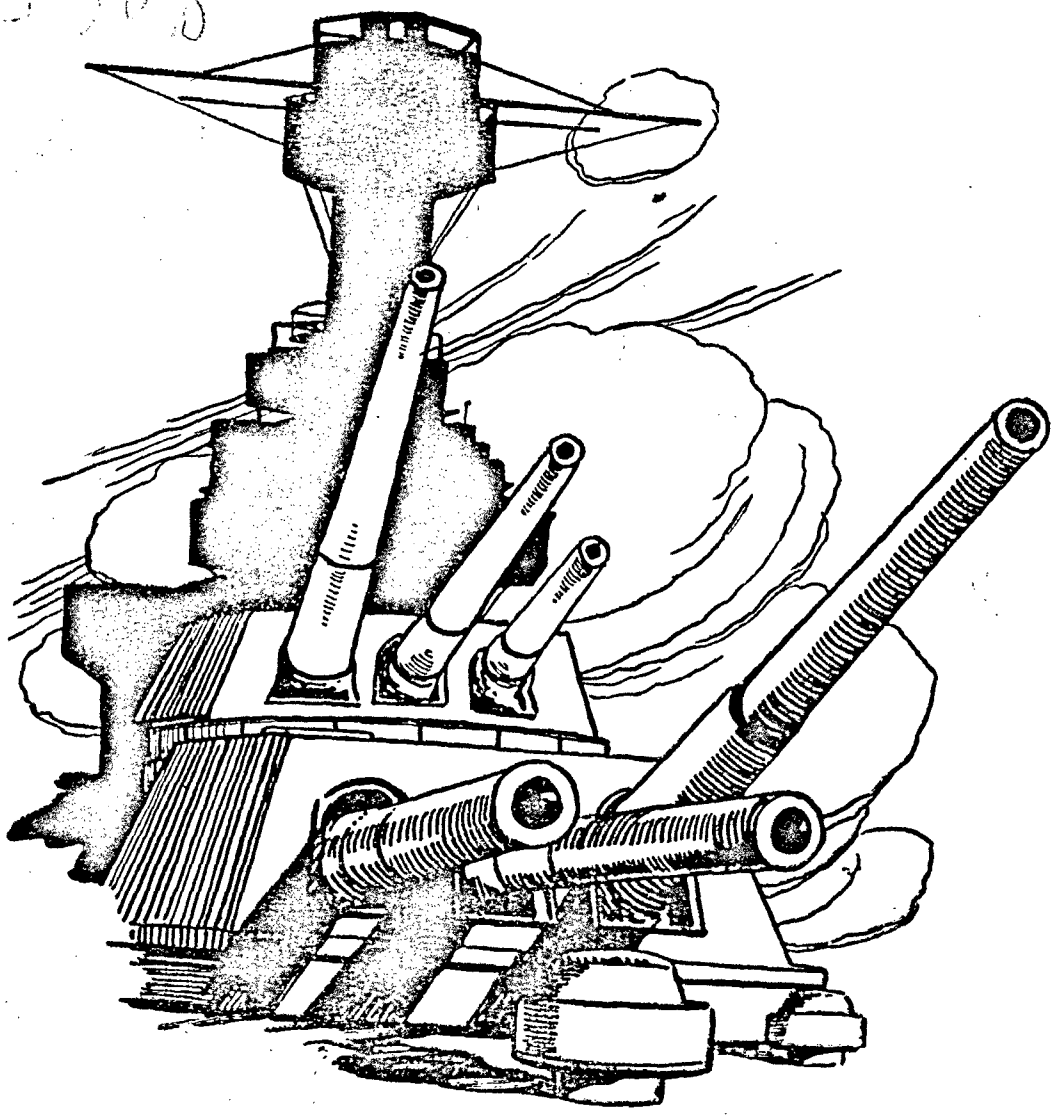
МОРСКИ СГОВОРЪ

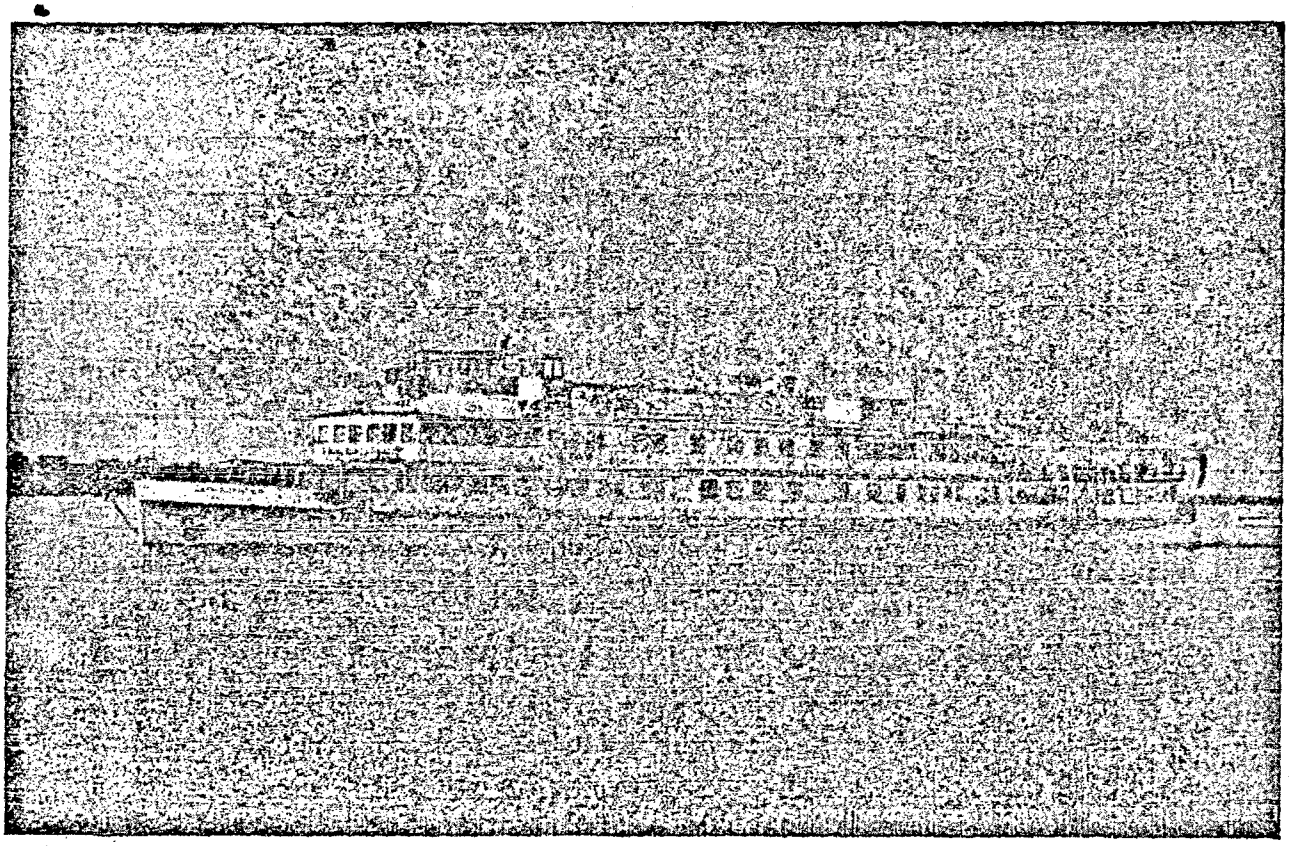
Морска артилерия

XIX

ГОДИНА

9 ноември

Българско ръчно плаване - Русе

Б Р П

БЪЛГАРИ,

Корабитѣ на Българското ръчно плаване (Б. Р. П.) сж въ денонощна служба на родното ни стопанство. Тѣ подържатъ пжтнически и товарни съобщения по Дунава, както въ нашитѣ граници, така и далечъ отъ тѣхъ.

Пжтувайте по Дунава съ корабитѣ на Б. Р. П.

Използувайте всѣкидневнитѣ корабни товаропжтнически съобщения по българския Дунавъ, съ български кораби -- най-красивитѣ, най-удобнитѣ и най-бързитѣ по цѣлия Дунавъ.

Интересувайте се за разписанието, както на новитѣ двувинтови моторни, така и на любимцитѣ на дунавци парни товаропжтнически кораби на Б. Р. П.

Давайте стокитѣ Ви да бждатъ пренасяни отъ корабитѣ на Б. Р. П. Тѣ ще бждатъ разнесени бързо и сигурно по всички прис ганища на Дунава, отъ Сулина до Регенсбургъ.

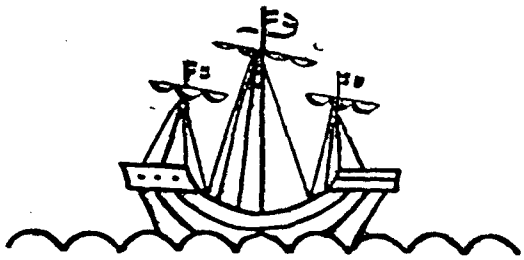
Стоки отъ всѣкакъвъ видъ, предназначени за Срѣдна Европа или отъ тамъ за България, се пренасятъ съ бързитѣ товарни двувинтови моторни кораби на Б. Р. П. Тѣ сж снабдени и съ хладилни хамбари — единствени на цѣлия Дунавъ.

За Вашитѣ стоки сж на разположение и влѣкачитѣ и шлеповетѣ на Б. Р. П.

За пжтуване или за превозъ на стоки по Дунава отнасяйте се до:

Дирекцията на Българското ръчно плаване — Русе

Телефони 23-87 и 24-92. Телеграфически адресъ: РЪЧНОПЛАВАНЕ

МОРСКИ СГОВОРЪ

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКИЯ НАРОДЕНЪ МОРСКИ СГОВОРЪ

Година XIX | **Урежда** | **Брой 9 и 10**

Варна, ноември и декември 1942 г. | Книжовно-просвѣтниятъ отдѣлъ | Гл. редакторъ В. Паспалеевъ

Ял. Маноловъ
кап. II р. о. з.
председатель на Б. н. м. сговоръ

ТРИ ГОДИНИ ВОЙНА

Повече отъ три години човѣчеството постепено влизаше въ войната. Сблъскоха се тритѣ идеи: националъ социализма, или социалната правда, болшевизма и демолиберализма. Въ нея сме и ний и се боримъ за социална правда, както между държавитѣ, така и между хората.

И ако говоримъ за войната, за която всѣки и всѣка минута говори, това правимъ не за да повтаряме едни и сжщи нѣща, а да отбележимъ една забравена истина, че нашата организация бѣ една отъ малкото, които предвиждаха събитията, предупреждаваха, молѣха и настояваха за подготовка далеко още преди 1-й септември 1939 г.

Отбелязваме въ края на годината тоя фактъ, за да се види, че четири хиляди организирани дейци около Бълг. народенъ морски сговоръ изпълниха единъ свещенъ дългъ, като вѣрни на отечеството синове и при това проникнати отъ великото значение на морето за българския народъ, та покрай ежедневието се издигнаха надъ него и гледаха общото благо.

Тия дейци се ржководѣха инстинктивно отъ една стара военна истина, формулирана отъ великия Наполеонъ, че Le secret de la guerre est dans le secret de communication" *— знаейки, че по удобенъ, по лесенъ, по обхващащъ пжть отъ морето нѣма, и че то създава възможности за най добри снабдявания.*

Техниката може и ще създаде още много бързи и удобни срѣдства за сухопжтни и въздушни съобщения; но за масовия превозъ пакъ ще остане морето съ неговитѣ неизчерпаеми възможности, както е било отъ вѣковетѣ, па и до сега.

И ако войната отначало се ограничаваше съ по кжси фронтове въ Полша и Франция и отчасти въ Атлантически океанъ, тя постепено прехвърли континентитѣ и излѣзе на всички океани, като стана действително „свѣтовна".—

Тритѣ години създадоха грандиозна борба, първи пжть отбелязана въ историята съ своитѣ размѣри, но нищо не дадоха въ военнитѣ и стопански разбирания: че който владѣе най-добрия пжть — морето, той ще спечели войната.

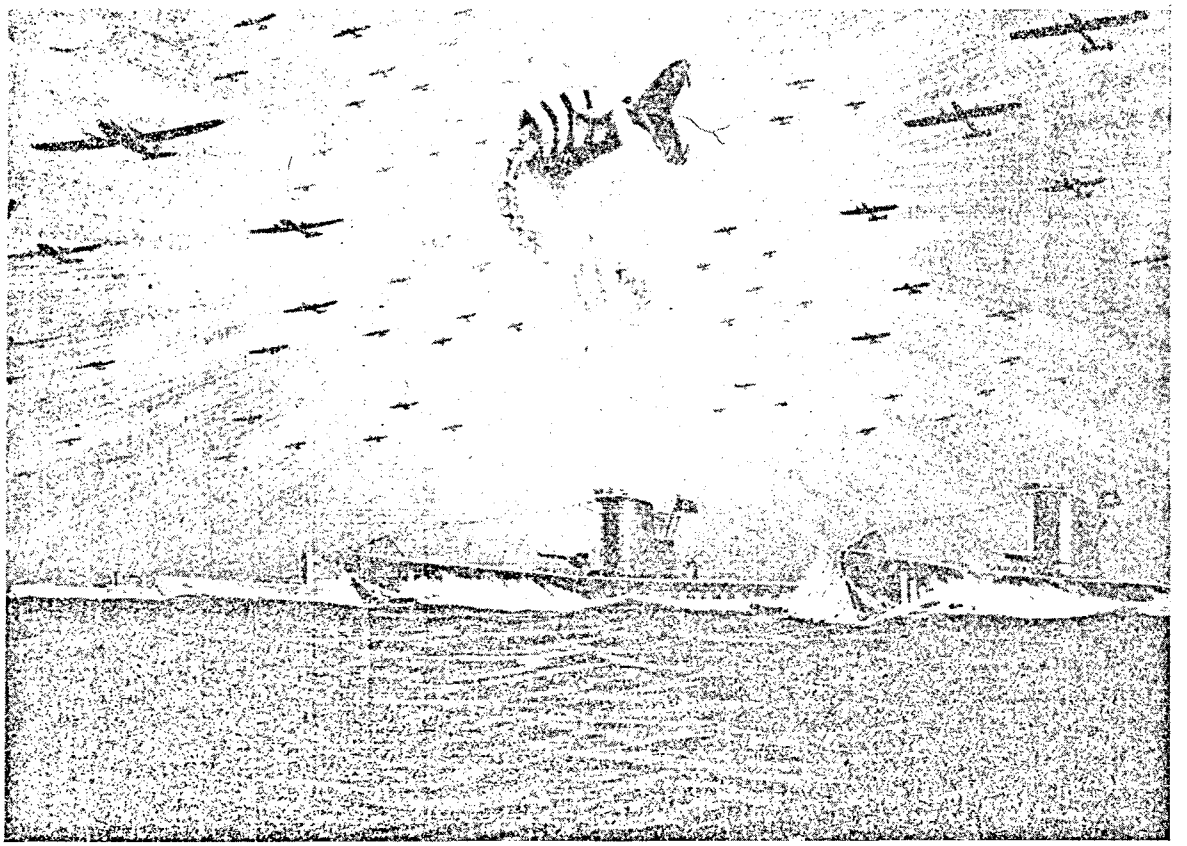
Ето че сравнително новото оржжие — подводницитѣ и най-новото—авиацията, идватъ да отбележатъ постижения, които сж въ състояние да наклонятъ везнитѣ. Тамъ, където има море и морски брѣгъ, това оржжие е нуждно; тамъ ще има бази, а щомъ има бази, ще има и морска война.

Ние излизаме на Черно море, Егея и Дунава, следователно събитията ни довеждатъ до нови положения, за които трѣбва да се готвимъ и бждемъ способни и издържливи да понесемъ скжпи жертви безъ каквито надали ще закржглимъ морска България; а не я ли закржглимъ, ще останемъ тамъ, където сме били: безжизнени и слабо забелязани, бедни и негодни за бждещия новъ свѣтъ.

Ние имаме и славно минало въ новата ни история — това напомняме по случай тридесеть годишнината отъ торпедната атака, борбата съ вражескитѣ мини и подводници. Тия бойни дѣла въодушевляватъ нашитѣ моряци за нова борба, ако такава ни се наложи!

Три години война отбелязватъ скжпи жертви паднали на морския ширъ: скжпи наши моряци пожертвували живота си за майка България. Тѣхния духъ ни зове; тѣхния духъ ще ни закриля за да крепне българския мечъ. Тѣ живѣятъ въ насъ и около насъ; тѣ искатъ ний достойно да довършимъ тѣхното дѣло и тѣ заедно съ насъ изпращатъ годината съ повеля за смѣлость и дързость за борба.

Изпращаме 1942 г. съ зова: **„Бжди готовъ!"**

Подводната война въ миналото и сега

Още когато подводницитѣ бѣха въ периода на своето оформяване, на тѣхъ почватъ да се възлагатъ голѣми надежди. Въ Франция се създава течение (Jeune école), водено отъ адмиралъ Объ, което очаква отъ подводницитѣ да предизвикатъ цѣлъ превратъ въ морската тактика и стратегия и да решатъ бѫдещата морска война. Да не забравяме при това, че по онова време(епохата на "Gymnote "—1885. "Gustave Zéde"—1890). още не е билъ откритъ единъ задоволителенъ моторъ дори за надводното плаване на подводницитѣ, а подъ водата тѣ сѫ били още почти съвсемъ слѣпи. Морегледътъ тепърва е очаквалъ своя изобретатель-

Едва съ откриването на лекогоривнитѣ мотори и акумулаторитѣ, районътъ на действие на подводницитѣ се увеличава много, и подводницигѣ биватъ наречени "Submersible". Разбира се, сега вече поклонницитѣ на подводното плаване се увеличаватъ още повече, и най-първо въ Америка, а следъ това и въ Англия усилено се залавятъ съ усъвършенствуването и строежа имъ. Несъвършенството на двигателитѣ, обаче, (лекогоривни мотори, газове отъ акумулаторитѣ, електрическитѣ искри и пр.) предизвиквало чести нещастни случаи и това въ голѣма степень спъвало бързия развой на подводницитѣ.

Може би именно за това Германия, която по-после дава такъвъ голѣмъ тласъкъ въ развитието и усъвършенствуването на подводното дѣло, отначало е резервирана и държи едно ясно опредѣлено очаквателно-наблюдателно положение. Едва когато се открива тежкомаслениятъ моторъ (1904 г.), въ Германия се почватъ вече по-усилени изпитания и строежъ на подводници. Въ Германия по това време никакъ не сѫ предполагала близка война съ Англия, макаръ че по всички земни точки намиращитѣ се въ приятелски връзки съ германскитѣ си колеги английски морски офицери не сѫ считали за неудобно да заявятъ, че поради ненормално голѣмия развой на нѣмската индустрия и завладяването на свѣтовнитѣ пазари отъ нея, Англия не ще може да се въздържи отъ една близка война съ Германия.

Така Германия строи първитѣ си подводници между 1906 и 1909 г. твърде неохотно и едва вече въ 1910 г. дава на своитѣ корабостроителници първата поголѣма поржчка за постройката на 8 подводника. До началото на голѣмата война числото на германскитѣ подводници достига едва 21 (включително първитѣ пробни подводници), докато по това време Англия има 48, а Франция 26 подводника. Това иде да почертае факта, колко далечъ сѫ били германцитѣ въ началото на първата свѣтовна война отъ мисъльта за воденето една неограничена подводна кампания.

Въ международнитѣ статути по отношение на подводната война не сѫществуваха никакви договори или конвенции. Още по-рано подводната война имаше горещи защитници, каквито бѣха реформаторътъ на английската морска артилерия адмиралъ съръ Перси Скотъ и лордъ Фишеръ, френскиятъ капитанъ I р. Кастексъ, морскиятъ писателъ Кодей и адмиралъ Ле Бонъ. Единственитѣ дипломатически разговори върху използуването въ една вѣроятна война на подводницитѣ, състояла се на 31. V. 1899 г., по поводъ предложението на Русия да

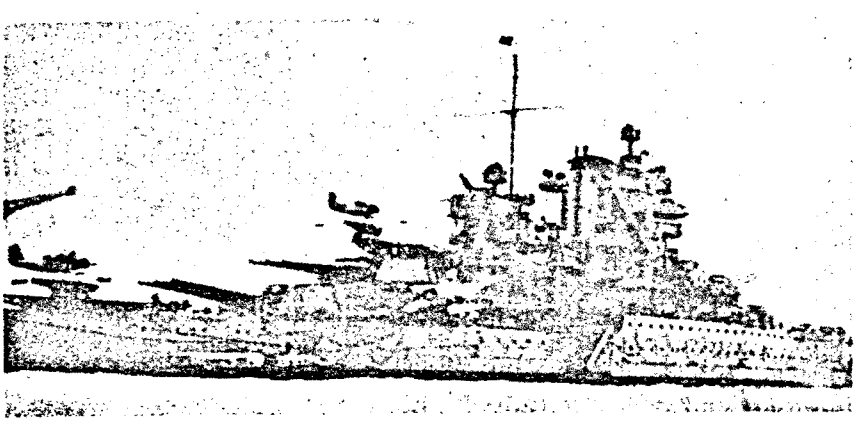

Кап.-лейтенантъ Енцо Гроси— командиръ на италиянския подводникъ „Барбариго"

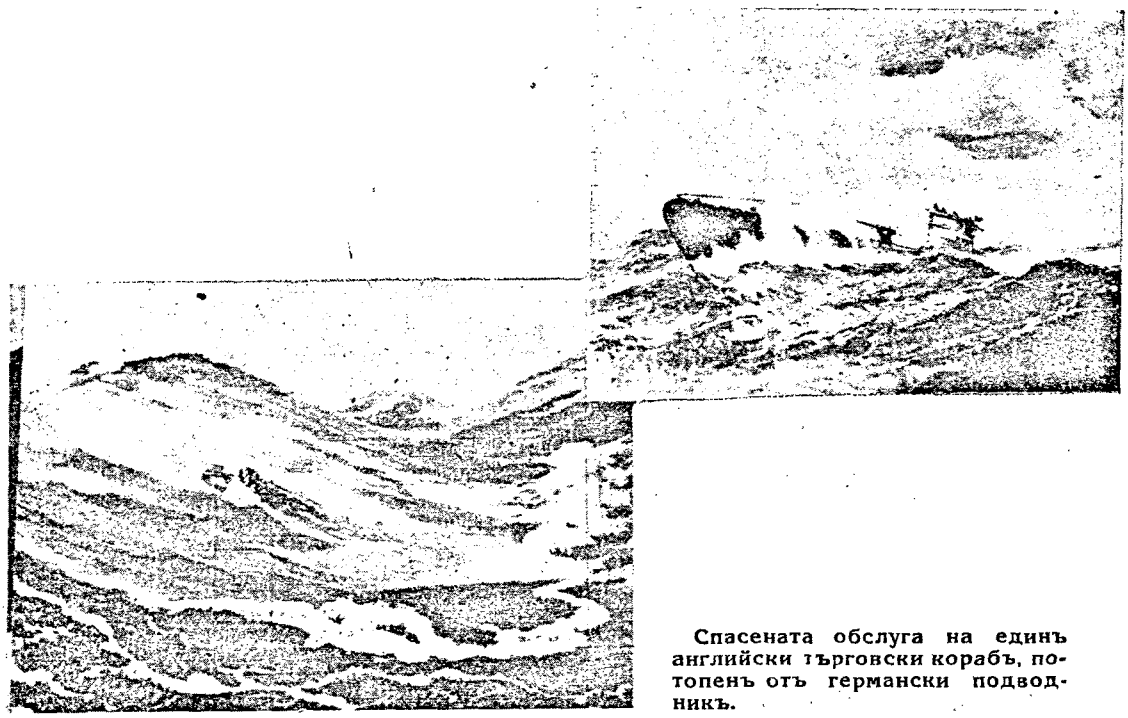
се забрани използуването на подводницитѣ въ време на война, не дали никакви резултати. На тѣзи разговори германскиятъ председатель дори е заявилъ, че Германия ще възприеме забраната, ако и другитѣ държави я възприематъ. Къмъ германското заявление се присъединили Италия, Япония и Дания, обаче Съединенитѣ Щати и Австро-Унгария заявяватъ, че въ случай на война тѣ си запазватъ свободата на действие, а къмъ тѣхъ се присъединява и Франция съ още други 4 малки държави. По този начинъ въпросътъ останалъ нерешенъ. Въ заседанието отъ 5. VI. 1899 г. германскиятъ председатель наново запитва, какво е окончателното разрешение на въпроса, обаче председателътъ на конференцията му заявява, че по въпроса не е взето никакво решение. Понеже и на следнитѣ заседания, а сжщо и презъ последната, преди войната, мирна конференция (1907 г.) този въпросъ вече не се повдига, той така си остана откритъ.

На 19 августъ 1914 год. Германия се съгласява съ предложението на Америка за задължително спазване на Лондонската декларация, именно, че военнитѣ действия въ никой случай не могатъ да бждатъ насочени срещу цивилното население. Англия отказва съгласието си и още на следния день (20. VIII. 1914 г,) издава заповѣдь до своитѣ ескадри военнитѣ действия да се разпространятъ и върху условната (релативната) контрабанда, т. е. върху стокитѣ предназначени за или собственость на лица, намиращи се въ зависимость отъ противниковитѣ държави. Като се има предъ видъ, че и обикновенитѣ граждани сж зависими отъ своята държава, ясно е че съ това се дава нареждане до английскитѣ кораби да действуватъ и противъ всички видове стоки, па макаръ били тѣ храни, отъ първа необходимость, принадлежащи или предназначени за германското население. Нареждането е обхващало както хранитѣ, насочени право за Германия, така и тѣзи, насочени чрезъ неутралнитѣ страни.

Това фактически е означавало обявяването на Германия така наречената „гладна блокада". Последната протестира противъ тази мѣрка, обаче, въ резултатъ не се получава нищо. Англия напротивъ, постепенно разширява листата на „забраненитѣ нѣща" (контрабандната листа). На 2 IX. 1914 г. обявява миниранъ северния изходъ на английския каналъ, като самото минно заграждане е било поставено въ свободното Северно море. На 2. XI. 1914 г. тя обявява това море за военна зона. Поставяне подъ английски контролъ търговията, дори и на неутралнитѣ, и забраняването имъ да пренасятъ по море известни материали, както и самата речь въ парламента на 9. XI. 1914 г. на английския министръ, че войната въ Англия значи busines usualy, а въ Германия — economie stringeny, показваше, че тукъ се касае *за война — блокада за изгладняване и изтощаване* на противниковото население. Отъ тая война, считана като най-малко рискована и най-сигурно водяща къмъ успѣхъ, Англия по никой начинъ нѣмаше да се откаже докато не се добере до крайния резултатъ—победата. Ясно е още, че английскиятъ планъ за водене война имаше *като предпоставка една дълга, продължителна война.* Всѣки който е вървалъ, че войната е можала да се свърши съ единъ бързъ походъ въ Франция, не е познавалъ военно-морската история, или поне не я е разбиралъ. Както се изразява самия „Тирпицъ", германцитѣ не успѣха да разбератъ морето, или ако не германцитѣ, то поне тѣхнитѣ държавници".

Американскиятъ линеенъ корабъ „Мисисипи" 33,000 тона, потопенъ южно отъ зеления носъ (западна Африка) съ четири торпедни удари отъ италиянския подводникъ „Барбариго". Сжщия подводникъ потопи и американскиятъ линеенъ корабъ „Мерилаиза".

Спасената обслуга на единъ английски търговски корабъ, потопенъ отъ германски подводникъ.

Благодарение противодействието на германския канцеларъ Бетманъ Холвегъ,. вѣруюто на чиято политика се състояло въ максимата „England nicht rizen" (да не се дразни Англия), германцитѣ не вематъ сериозни мѣрки противъ английската блокада, а дори се отказватъ отъ блокиране съ подводницитѣ Англия и Франция. Като полумѣрка последва само обявяването на 4. II. 1925 година военнитѣ зони около Англия и Германия, заедно съ канала, като за неутралното параходство се оставяха ивици широки 30 мили. Обаче обявяването тия забранени зони става съ дипломатическа нота, която има повече видъ на оправдателенъ документъ за почващата се подводна война, отколкото да е редактирана съ увѣреность въ своето право да се използува подводното оржжие противъ противниковата морска търговия.

Разбира се, веднага, още на 12. II. 1915 год., последватъ протеститѣ на неутралнитѣ, начело съ Америка, която забранява да ѝ се пръчи на морската търговия и заявява, че за всѣки пострадалъ неинъ корабъ ще държи отговорно германското правителство. Германцитѣ отговарятъ съ една достойна форма на тѣзи протести. Въ това, обаче, се състои и провалата на обявената на 4. II. ограничена подводна война. Германцитѣ отстжпватъ по отношение въ потапянето на американскитѣ кораби. Къмъ щаденето на американскитѣ кораби на 19. II. се прибавя щаденето и на италиянскитѣ. Виждайки неустойчивостьта на Германия, останалитѣ неутрални, послаби държавици прекланятъ глава предъ нарушенията на международното право отъ страна на англичанитѣ и съ това се почва единъ истински английски контролъ върху превозитѣ по море на неутрални пристанища, като дори се респектира отъ неутралнитѣ и „черната листа", въ която англичанитѣ сж вписали имената на търгуващитѣ съ Германия фирми.

Много скоро, обаче, още на 2. VI. 1915 год., поради понесенитѣ загуби въ подводници, съ заповѣдь отъ германския кайзеръ се забранява на подводницитѣ да изплаватъ на повърхностьта за провѣряване неутралитета на срещнатитѣ кораби. Съ това става невъзможна фактическата провѣрка — дали корабътъ е неутраленъ въ действителность или само е вдигналъ неутраленъ флагъ.

По поводъ дадената отъ Холандия протестна нота за потапянето на парахода „Katuisk" Германия изпраща на Холандия една извинителна нота и заповѣдва отъ 18. IV. щаденето на всички неутрални кораби. Тази заповѣдь бива на 29. IV. наново потвърдена. Заслужава да бжде споменато, че тѣзи заповѣди сж били дадени отъ военното министерство все подъ давлението на канцлера Бетманъ Холвегъ. Единъ подводенъ началникъ, знаейки какво тѣ означаватъ за действията на подводницитѣ, никога не би подписалъ подобни заповѣди, равносилни съ пълното замиране на подводната война. Цельта, която се е гонила съ тѣзи ограничения, обаче, не се постига, защото вмѣсто да се избѣгнатъ недоразуменията съ истински неутралнитѣ кораби, сега, съ лишаване подводницитѣ отъ възможностьта да правятъ ефикасна провѣрка, тази вѣроятность се увеличава още повече.

Тъкмо въ това време, на 7. V. 1915 г. „У 20" потапя „Лузитания". Известно е, че този английски корабъ е билъ превърнатъ въ спомагателенъ кръстосвачъ, подлежалъ е, следователно на потапяне безъ всѣкакво предупреждение, още повече, че е пжтувалъ презъ забранена зона. При това германския вашингтонски посланикъ — графъ Бернсдорфъ, чрезъ пресата нѣколко пжти предупреждавалъ американското общество за опасносьта, на която се излагатъ пжтуващитѣ презъ забранената зона американски поданици. Съ „Лузитания" загиватъ 1200 човѣка, отъ които повече отъ 100 американски поданници. Нордклифовата пропаганда, макаръ че потопениятъ корабъ е спомагателенъ кръстосвачъ и че по край 2000 пжтници е носилъ и голѣмо количество муниции, използува много удачно това потапяне, пред-

ставя го въ Америка като накърнение честьта на американската република и създава по този начинъ настроение срещу Германия. На 15 мвй се получава въ Берлинъ една остра нота, съ която се иска обезщетение за пострадалитѣ американски поданници и неповтарянето въ бждаще подобни потопявания. Дори американцитѣ прокарватъ въ тази нота гледището, че въпрѣки войната тѣхнитѣ поданници трѣбва да могатъ на всѣкждe свободно и безопасно да плаватъ. Германската нота оправдание (28. V.) бива просто на просто отхвърлена на 10. VI. 1915 год. отъ Америка, която наново настоява за правото на американцитѣ да могатъ да плаватъ на всѣкждe свободно. Поради това, канцлерътъ пакъ успѣва да издействува нареждане (заповѣдь № 24 отъ 5. VI. 1915 г.) да не се потапятъ голѣмитѣ пасажерски кораби, пъкъ били тѣ и английски. Съ това подводната война получава втори непоправимъ ударъ, защото именно голѣмитѣ кораби се използуватъ за превозъ на войски и въ по-голѣмото си число се използуватъ и като спомагателни кръстосвачи. Въ знакъ на протестъ адмиралъ Тирпицъ и началникътъ на адмиралния щабъ подаватъ оставкитѣ си, обаче, тѣ не биватъ приети.

По този начинъ, съ своето колебливо държане, германцитѣ не само навреждатъ сами себе си, но и нанасятъ тежъкъ ударъ на подводното си оржжие и неговото използуване за да достигнатъ крайната цель на войната — победата.

Но скоро става новъ инцидентъ: У 24 потапя сравнително малкия пасажерски корабъ „Арабикъ" (19. VIII. 1915 г.) „Арабикъ" пакъ е билъ английски корабъ, наистина пасажерски. Подводникътъ „У 24" е потапялъ единъ другъ корабъ, когато „Арабикъ" се насочва къмъ него, поради което е нѣмалъ достатъчно време да разглежда какъвъ е приближавашия се корабъ, а и самъ се е чувствувалъ заплашенъ отъ него и затова, безъ много бавене, го е торпилиралъ. При това загиватъ трима американски поданници. Като резултатъ на размѣнените ноти даватъ се заповѣдитѣ № № 27 и 29, съгласно които за напредъ дори и малкитѣ непріятелски пасажерски кораби не трѣбва да бждатъ потапяни. Като протестъ противъ новитѣ наложени на подводницитѣ ограничения послѣдватъ оставкитѣ на редъ германски адмирали, поради което става и смѣната на началникъ щаба на флота.

Така подводната война съвсемъ замира и, вижайки нейната безсмисленость, вече на 16. IX. се издава заповѣдь (№ 31) съ която търговската подводна война западно отъ Англия и въ канала се съвсемъ преустановява, а продължава да се води само въ Северното и Срѣдиземното морета и то строго по призовото право. Все по това време, обаче, избиването на цѣлия екипажъ на подводника „У 27" отъ английския корабъ „Баралонгъ" ясно показва на всички както безпомощността на подводницитѣ при воденето подводната война по призовото право, така и безсмисленостьта на една подобна подводна война.

Следъ намѣсата на България въ войната и констатирането, че континенталната война ще се продължи много дълго, както и следъ заявленията на германскитѣ адмирали, че Англия може да бжде заставена въ 6 месеца да капитулира, ако се прекжсне превоза си и по море и ако германския флотъ бжде освободенъ отъ стѣсняващитѣ го ограничения, наново се взема решение да се поднови подводната война. Въ началото на 1916 год. се решава почването на тази война отъ 1. II. обаче, скоро, все поради намѣсата на германското външно министерство, тази дата бива отложена за 1. III. после за 1. VI. и т. н. — Германското адмиралтейство очаквало по своитѣ разчети срѣдно месечни потапяния по 632,000 тона. Следъ повторния докладъ на адмиралния щабъ (12. II. 1916 год.) който бива одобренъ и отъ множество германски специалисти икономисти, всички почватъ да се убеждаватъ, че подводната война обещава сигуренъ успѣхъ, ако веднага бжде почната. При съставянето на тоя докладъ сж били взети мненията и на германскитѣ финансови, търговски, индустриални и стопански срѣди, съобразно съответнитѣ условия въ Англия.

На 24 мартъ 1916 год. въ Ла Маншъ бива потопенъ френския параходъ „Susex". Командиръть на подводника вижда по палубата на парахода презъ морегледа си множество хора въ униформа, това го накарва да счете въ сжщность пасажерскія параходъ, съ когото пжтували като частни пжтници множество военни лица, за воененъ транспортъ и го торпилира. Между загиналитѣ имало и нѣколко американски поданници. Това дава поводъ на Америка да изпрати на Германия известната нота отъ 20. VI, въ която, като таксува даденитѣ обяснения съ германската нота отъ 20. IV. за несериозни, обявява подводната война за нечовѣшка и за противна на международното право и заявява, че ако Германия продължава така, че ще се види принудена да прекжсне дипломатическитѣ сношения. Канцлерътъ надава тревога и още на 24. IV. се издава заповѣдъ по флота, подводната война да се води точно по призового право, поради което съвсемъ се преустановява подводната търговска война. . . . . Тази заповѣдь бива потвърдена на 30. IV. и отъ Кайзера, който нарежда за напредъ подвоницитѣ да се използватъ само чисто военно. срѣдство По тоя поводъ генералъ Фалкенхайнъ, който е билъ отъ армейцитѣ единственията привърженикъ на подводната война, подава оставката си.

Едва къмъ 9. I. 1917 година, следъ дълги преговори съ политическитѣ лица, се дава ново нареждане да се потапятъ въоржженитѣ кораби безъ предупреждение. Следъ тази дата германцитѣ почватъ вече постепенно да се приближаватъ къмъ времето, когато се почва неограничената подводна война.

Презъ това време разговоритѣ между главната квартира , щаба на флота и командующия боенъ флотъ най после оформяватъ общото убеждевне, че всичко би трѣбвало да бжде пробвано, за да се завърши войната до есеньта на 1917 год. и че за разгромяването на Англия до тази дата неограничената подводна война е последното и пълно съ шансъ срѣдство. Това убеждение бива изразено въ доклада на щаба на флота отъ 22. XII. 1916 год., въ който пакъ се подържа по-рано установената цифра на потапянията 600,000 т. Противъ тази цифра нищо не могло да се възрази, защото тя вече нѣколко месеца подъ редъ дори е била надминавана.

И така отъ 1. II. 1917 год. почна подводната война по начинъ, по който единствено тя можеше да даде решителни резултати. При това вече, германцитѣ сж имали предвидъ възможността отъ намѣсването Америка въ войната. Обаче, грѣшно е да се мисли, че именно почването неограничената война е предизвикало тази намѣса.

Това го признавава дори самиятъ Уйлсонъ въ речьта си предъ парламента презъ августъ 1919 година.

Съобщението за почване неограничената подводна война бива отдадено на 31. I. 1917 год., придружено вече не съ обявяването военни зони, а съ установяването забравени зони, въ които всички срещнати кораби, били тѣ неутрални, ще бждатъ веднага потапяни.

Споредъ признанията на Джелико (Thecrisie of

и на novolwar Sime („Te victory atsea"), неограничената подводна война поставя Атлантата въ критическото положение Скоро, обаче, пакъ последватъ редъ отстжпки отъ принципа за водене неограничената подводна война. *Така напр; за да лишатъ отъ храните на Дания* германцитѣ правятъ на последната редъ отстжпки въ мореплаването, като се дава свободенъ пжть на корабитѣ и до Ве ринъ, откждето лесно можаха да отиватъ въ Англия и пр, а скоро и на испанскитѣ кораби се разрешава да плаватъ по известни пжтища безпрепятствено; норвежкото риболовство бива разрешено дори и въ забранената зона на Северното море (макаръ, че се е знаело какво 9/10 отъ тоя риболовъ отива за изхранване Англия; презъ юлий 1917 г. се разрешава сжщото и на Дания, риболова на която сжщо въ по-голѣмата си частс отива за Англия; испанското и холандско риболство сжщо получаватъ своитѣ свободни зони (50. IV и 10. VIII.]: аржентинскитѣ кораби трѣбвало да се потапятъ съгласно призовото право (23. VIII. 1917 г.) на 12. VII. риболовната холандска зона още се разширява, безъ допускателни свидетелства [28. V 1918 год. аржентинскитѣ кораби се усигуряватъ противъ всѣко потапяне (5. III. 1918. г. а товаритѣ за Швейцария трѣбвало винаги да се пропускатъ [18. IV. 1918 г. Всичко това, разбира се, не само пддвивало моралния кредитъ на поддвоната война, но и намалявало твърде много резултатитѣ ѝ, защото всички тѣзи отстжпки сполучливо се използували отъ противницитѣ на Германия.

Сравнявайки положението на английското корабоплаване сега съ това презъ първата свѣтовна война човѣкъ добива впечатлението, че Англия е поставена днесъ при много по-лоши условия, отколкото презъ 1917 година, когато — споредъ последвалитѣ признания—сждбата на британската империя е висѣла на косъмъ.

Презъ първата свѣтовна война, когато се ражда*ше най-страшното оржжие на морската война* — подводницата, съглашенцитѣ разполагаха съ 49 до 50 милиона бр. тона кораби, въ която цифра сж включени и построенитѣ въ продължение на 4 и половина година кораби. Споредъ признанията на неприятеля той е загубилъ благодарение на дейностьта на германскитѣ въоржжени сили 12 до 13 милиона тона кораби, което прави не повече отъ една четвъртъ отъ наличния тогава то нажъ.

При избухването на сегашната война неприятелитѣ имаха на разположение 42 милиона бр. тона кораби, къмъ които трѣбва да се прибавятъ 7 милиона бр. тона нови строежи. Отъ цѣлото това количество повече отъ половината е било унищожено отъ въоржженитѣ сили на съюзницитѣ, а отъ него голѣма часть се пада на германскитѣ подводници. Развитието днесъ, обаче, взима съвсемъ по-друга насока, отколкото това бѣше преди 25 години; днесъ то е много по-опасно и съ продължението на войната неговитѣ последици ще ставатъ все по-сждбоносни за съглашенцитѣ, принудени да извършватъ снабдяването си главно по море, кждето заплахата поради постоянно увеличаващия се брой на подводницитѣ става все по-страшна.

Въпрѣки че Англия и Съед. щати засилиха темпото на своитѣ нови строежи, тѣхнитѣ извънредно голѣми усилия и презъ тази година имаха за резултатъ наваксването на най-много 50% отъ загубенитѣ морски единици. Но и въ случай, че неприятелскитѣ корабостроителници ще бждатъ въ състояние да повишатъ своето производство — нѣщо много малко вѣроятно — подобно развитие на нѣщата би трѣбвало да се очаква и при строежа на подводницитѣ.

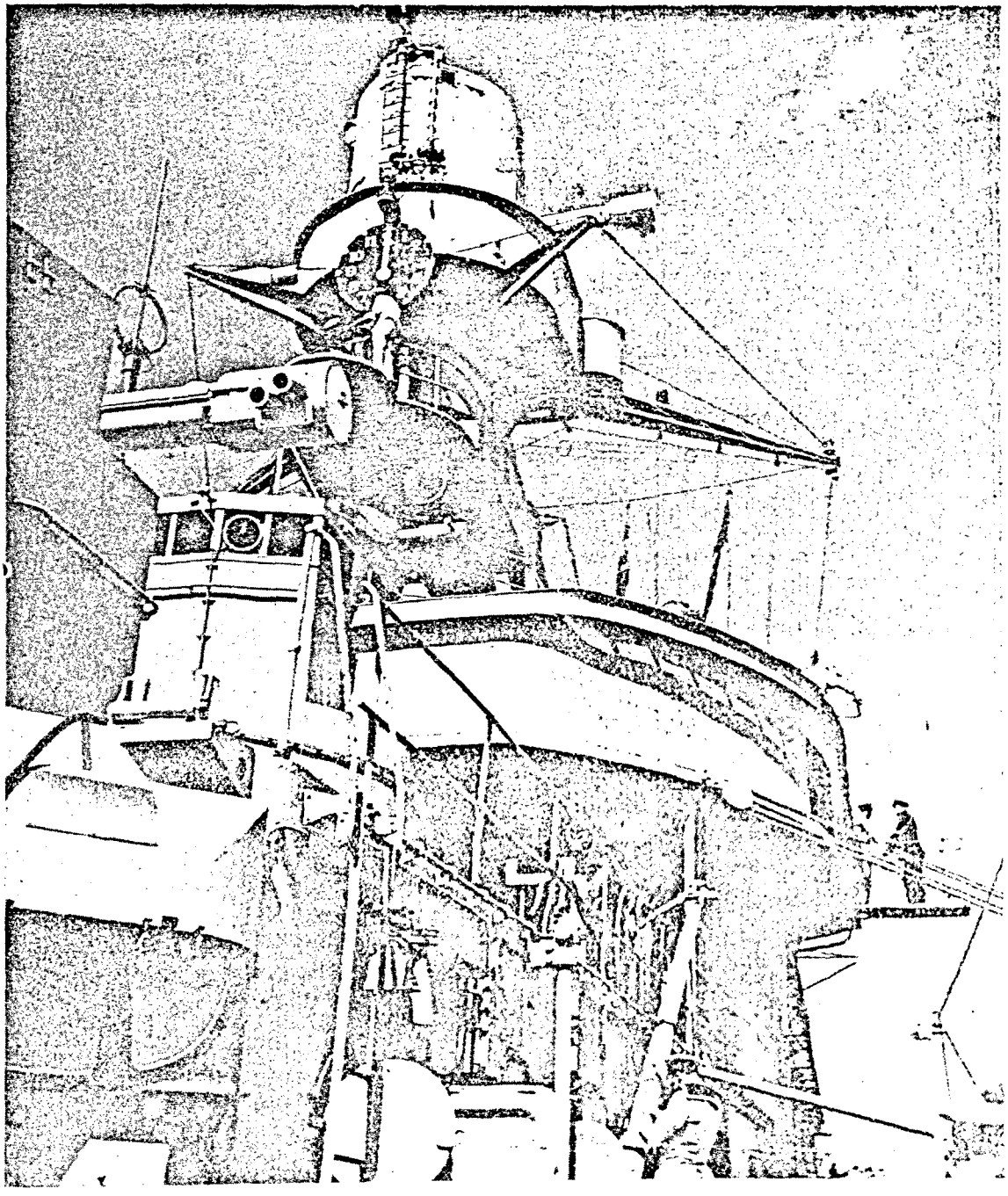
За най голѣма своя изненада неприятельтъ трѣбваше да констатира, че качеството и количеството на германскитѣ подводници се повишава постоянно. Голѣмъ *недостатъкъ за неприятелското корабоплаване*, изложено на една площь отъ 80 милиона кв. клм. на ударитѣ на подводницитѣ, представлява и обстоятелството, че неприятельтъ напълно погрѣшно прецени възможноститѣ на германскитѣ подводници. Тѣхниятъ радиусъ на действие се простира надъ 110 градуса ширина, отъ островъ Жанъ Майенъ до Мадагаскаръ. Въ това огромно пространство при най разнообразни климатически и атмосферни условия, германскитѣ моряци изпълняватъ задачитѣ, които имъ сж възложени.

Развоягъ на подводната война бѣше съпроводенъ съ промѣни въ нападателната тактика на подводницитѣ. Днесъ въ Англия и Америка се говори, че германскитѣ подводници *нападали „на стада"*, като съ това искали да обозначатъ съгласуванитѣ действия на цѣла една подводна *флотилия срещу особено привлѣкателни кораби*, каквито представляватъ голѣмитѣ конвои напримѣръ. Направи се опитъ да се отстрани тази притегателна сила на голѣмитѣ конвои, замѣствайки ги съ бързоплуващи отдѣлни кораби, обаче, тѣхниятъ брой не е достатъченъ, за да стане поединичното пжтуване правило въ англосаксонското корабоплаване.

Нелавна добре осьедоменитѣ германски срѣди оповестиха за голѣмата подпрепа, която получава подводниятъ флотъ при своята дейность отъ една ново-конструирана снабдителна подводна единица. Тя е въ състояние да доставя хранителни, горивни и други материали, както и муниции на опериращитѣ въ открито море подводници. Тѣзи нови подводни и единици, наречени отъ моряцитѣ „млѣчна крава", прелставляватъ важни опорни точки въ борбата срещу неприятелски тонажъ. Интересно е да се отбележи, че тѣ даватъ възможность дори и да бждатъ извършвани нѣкои неголѣми поправки на подводницитѣ, намиращи се на първа линия. Тази нова страна на подводната война разкрива изключителнитѣ възможности, които модерната техника предлага на воюващитѣ страни. Значението на този новъ видъ германска подводна единица е много ясно само по себе си, за да се нуждае отъ нѣкакви коментарии.

Безспорно не може да се отрече, че открититѣ отъ англосаксонцитѣ отбранителни срѣдства срещу подводницитѣ презъ време на първата свѣтовна война, а именно кончоитѣ и подводнитѣ бомби, следъ свършването на първата война, а още повече следъ избухването на втората свѣтовна война, бѣха чувствително подобрени и усъвършенствувани. Тѣ, обаче, не сж въ състояние да *неутрализиратъ или поне отчасти да намалятъ* ефикасностьта на нападателнитѣ срѣдства. Явно е следователно, че сжществува едно несъответствие между отбранителнитѣ и нападателнитѣ срѣдства и то не въ полза на първитѣ. 1.200 по-малки или по-голѣми разрушители бѣха необходими, за да охраняватъ сновещитѣ по всички пжтища 3000 кораби. Тази внушителна цифра свидетелствува красноречиво за невъзможностьта на неприятеля да охранява ефикасно своитѣ конвои.

Въ Берлинъ сж на мнение, че никакви мѣрки не сж въ състояние да предотвратятъ катастрофата на англосаксонцитѣ. Броятъ на потопенитѣ отъ германскитѣ подводници кораби се увеличава постоянно и е много по-високъ, отколкото броятъ на новитѣ строежи, докато доведе до пълното поражение на съглашенцитѣ.

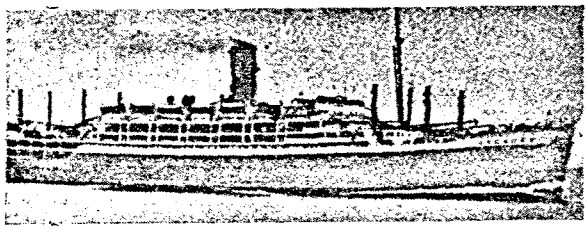

Командниятъ мостикъ на единъ линеенъ корабъ

В. П.

Морската война, потопенитѣ линейни кораби и сухопѫтниятъ фронтъ

Поражението, което претърпѣ англоамериканскиятъ флотъ въ Коралово море, е наистина твърде знаменателно въ сегашната морска война, защото докато по рано при поражението въ Пърлъ Харбъръ и при Сингапуръ тѣ се извиняваха предъ американското общественно мнение, че били изненадани отъ японцитѣ, а при втория случай, че сѫщитѣ имали численно надмощие, при боя въ Коралово море не виждаме нито едното, нито другото. Напротивъ, при този бой нѣмаме никаква изненада, и чи сленното надмощие бѣше на страната на победенитѣ. Тѣ разполагаха съ два самолетоносача, отъ които можеха да изкарать 150 самолета, а при едно добро организирване на командването можеха да вкарать въ действие срещу японския флотъ и една голѣма часть отъ австралийската авиация, тъй като направиха англичанитѣ съ своята авиация, базираща се въ Нова Гвинея.

Английскиятъ бързоходенъ корабъ „Оркадесъ" 23456 тона, потопенъ отъ германски подводникъ.

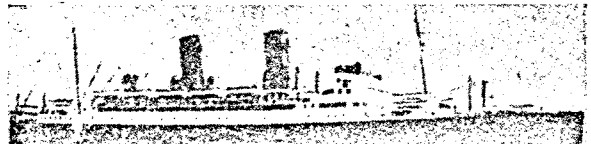
Като вземемъ подъ внимание даннитѣ, обнародвани до сега за боя въ Коралово море, можемъ да добиемъ една представа за състава на англоамериканскитѣ сили, взели участие въ този бой, и загубитѣ, които сжщитѣ сж претърпѣли. Тя се е състояла отъ три линейни кораба, два самолетоносача, нѣколко тежки кръстосвачи, нѣколко леки кръстосвачи и нѣколко изтрѣбители и е имала за задача да нанесе единъ съкрушителенъ ударъ на японскитѣ морски сили, оперирящи въ водитѣ на холандска Индия. Въ действителность, обаче, вмѣсто поражение за японския флотъ, американската ескадра е загубила единъ линеенъ корабъ отъ типа на „Калифорния"—32500 тона, и двата си самолетоносача отъ типа на „Саратога" единъ отъ 33,000 тона и другия—19,900 тона.

Споредъ досегашнитѣ изчисления на японското морско командване, съ загубването на тѣзи два самолетоносача въ Коралово море, американцитѣ сж загубили една трета отъ своитѣ самолетоносачи. Това е наистина една твърде чувствителна загуба. Освенъ това американскиятъ линеенъ корабъ „Нова Каролина"—35,000 тона, построенъ едва презъ 1941 г., е билъ тежко повреденъ, единъ английски линеенъ корабъ отъ типа на „Уарспидъ"—36,000 тона и единъ тежъкъ английски кръстосвачъ отъ 9,870 тона сж били сжщо тежко повредени. Потопенъ е билъ и единъ петролоносачъ отъ 20,000 тона, единъ изтрѣбитель и сж били свалени 98 самолета. Срещу всичкитѣ тия загуби, японскитѣ загуби се равняватъ на: потопенъ единъ малъкъ самолетоносачъ (преустроенъ отъ единъ старъ петроленъ кораб), който даже не е билъ отбелязанъ въ морскитѣ справочни книжки на чуждитѣ флоти, и сж били свалени 31 японски самолети. Всичко това разрешило и гатанката, която дълго време американцитѣ и англичанитѣ се мжчели да разгадаятъ, а именно на кжде ще насочатъ усилията си японцитѣ, дали на югъ срещу Австралия или на западъ къмъ Индийския океанъ. Този бой имъ показа, че японцитѣ ще продължатъ да действуватъ и на двѣтѣ страни, подържани разбира се и отъ своитѣ съюзници.

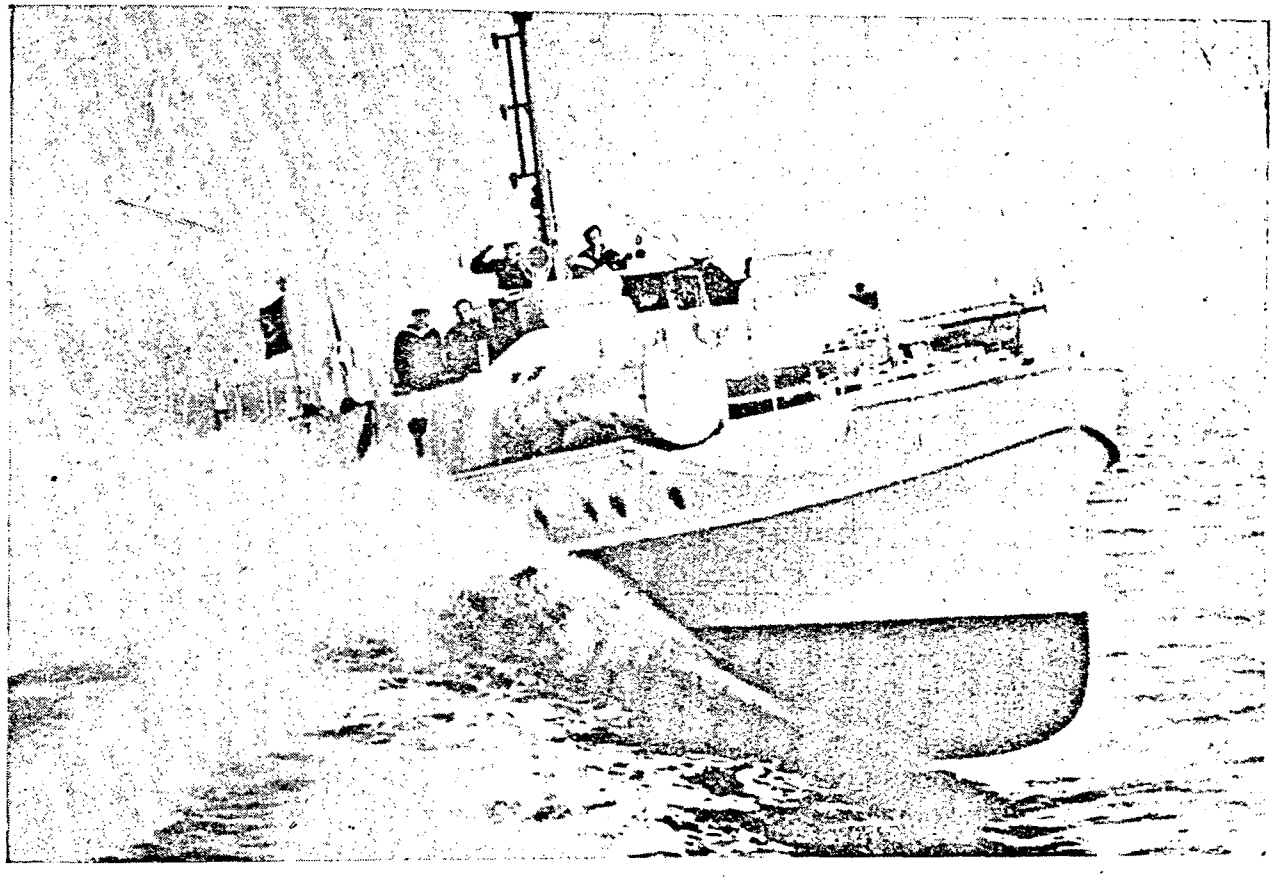
Потапянето на американския линеенъ корабъ отъ типа на „Мериландъ" отъ 35,000 тона при бразилското крайбрѣжие отъ единъ италиански подводникъ и торпилирането на втори линеенъ корабъ отъ типа на „Уарспидъ" въ пристанището на Диего Сурецъ, покрай северното крайбрѣжие на френския о-въ Мадагаскаръ, сж събития, които показватъ силно отслабване на неприятелския флотъ. Интересно е, че още преди да завърши боятъ въ Коралово море, американскитѣ вестници съобщиха за това изъ цѣлия свѣтъ. Нѣщо повече, г. Рузвелтъ устрои и празденство по случай голѣмата победа на американския флотъ, и едва когато се научили въ Вашингтонъ и Лондонъ за точнитѣ резултати отъ боя, които старателно се премълчавали отъ американското адмиралтейство, вестницитѣ престанали да пишатъ. Не по-малко тежко е било и на английското адмиралтейство да съобщи, че следъ загубата на двата му най-хубави линейни кораби при Сингапуръ — „Принцъ офъ Уелсъ" и „Рипълсъ" е билъ потопенъ сега още единъ линеенъ корабъ.

Така че днесъ отъ петтѣ английски линейни кораби отъ типа на „Уарспидъ" и „Малая", тѣзи които се смѣтаха, че сж съ особенна сполучлива конструкция и чието окончателно завършване е било направено къмъ началото на 1940 год., сж останали само два, а може би и само единъ способенъ за бой. Два отъ тѣхъ потопиха японцитѣ, а другитѣ два „Бархамъ" и „Малая". германцитѣ. Линейниятъ корабъ „Бархамъ" е билъ потопенъ предъ либийското крайбрѣжие отъ германски подводникъ, който го ударилъ съ две торпеда а „Малая" е билъ торпилиранъ сжщо отъ единъ германски подводникъ източно отъ Гибралтаръ, като е получилъ тежки повреди. Дали линейниятъ корабъ „Малая" е потъналъ въ последствие или е успѣлъ да се добере до пристанището на Гибралгаръ и тамъ да чака своето възобновяване е неизвестно. Така или иначе и този корабъ най-малко за доста дълго време нѣма да може да бжде използуванъ при предстоящитѣ действия по море. А трѣбва да се забележи, че точно на тѣзи два линейни кораба, потопени отъ германскитѣ подводници, англичанитѣ разчитаха твърде много за спечелване на борбата за Срѣдиземно море и Северна Африка.

Ето така чрезъ унищожаването на една голѣма часть отъ линейнитѣ кораби на противника и чрезъ действията на съюзническитѣ подводници срещу неприятелскитѣ конвои въ северния Атлантически океанъ на пжтя за Мурманскъ, на пжтя къмъ Англия и Срѣдиземно море и пораженията, нанесени напоследъкъ на англосаксонското корабоплаване около носъ Добра Надежда на пжтя за Персийскиятъ заливъ, съединенитѣ усилия на германския японския и италиянския флоти, можаха да осигурятъ победата на своитѣ сухопжтни армии, както на източния фронтъ, така и при боевете въ Северна Африка и въ Далечния изтокъ.

Английскиятъ бързох. корабъ „Херцогиня Атолска" 20119тона, потопенъ сжщо отъ германски подводникъ.

Лейтенантъ Кукенски

ТОРПЕДНИ ЛОДКИ

Употрѣбата на торпеднитѣ лодки въ борбата на море датира отъ руско-турската война — 1877—78 г. когато се появи нуждата отъ малъкъ корабъ, който да може да се приближи изненадано и сравнително безопасно до врага и да му нанесе сигуренъ ударъ съ новоизмѣреното торпедно оржжие.

Отъ тогава насетне торпеднитѣ лодки сж намирали своето приложение почти при всички сълкновения на море, но тѣхното бойно значение изпъкна презъ свѣтовната война, когато проявиха голѣма бойна дейность и зарегистрираха забележителни резултати, особенно въ Адриатическо море, кждето италиянскитѣ торпедни лодки потопиха великанитѣ на австроунгарския флотъ.

Значението на сжщитѣ се затвърди окончателно при воденето на модерната морска война. Блестящитѣ бойни действия и удивителни резултати, които тѣ постигнаха по всички морски бойни театри, ги затвърдиха като видъ морско бойно срѣдство, еднакво годно, както за атака въ противниковото разположение и бази, така и за охрана на собственитѣ брѣгове. Историята на настоящата война ще разясни въ бждеще, дали торпеднитѣ лодки сж изпълнили назначението си, но за сега, до колкото може да се сжди по сведенията, достигащи до насъ за действията имъ по разнитѣ бойни театри, ни даватъ право да имъ опредѣлимъ почетно мѣсто между оржжията на модерната морска война.

До 1925 год. сжществуващитѣ торпедни лодки имаха водоизмѣстване до 30 тона и скорость не по-голѣма отъ 33 мили. Следъ това, обаче, интересътъ къмъ този типъ кораби се засили, и днесъ въ разнитѣ военни флоти се намиратъ най-различни типове, на които голѣмината достига до 120 тона, а скоростьта имъ до 50 мили.

Тѣлата на торпеднитѣ лодки иматъ специални много грижливо проучени и изпробвани форми, които свеждатъ до минимумъ съпротивлението на водата и въздуха. Строятъ се предимно отъ дърво или лекъ металъ.

За двигатели на торпеднитѣ лодки се използуватъ бензиновия и дизелъ мотори. Въ миналото бензиновиятъ моторъ бѣше единственият който намираше приложение въ тѣхъ, но сега дизелъ моторътъ, поради редъ удобства и условия за сигурность, бавно, но сигурно замѣства бензиновия.

Главното имъ въоржжение е торпедото. Обикновено иматъ по две торпедни тржби съ диаметъръ 533 м. м. чрезъ които се изстрелватъ торпедата. Въ по-голѣмитѣ торпедни лодки при изпълнение на специални задачи могатъ да се носятъ и по две запасни торпеда.

Като спомагателно оржжие сж картечницитѣ за самоотбрана. Калибърътъ на тия картечници, съ течение на времето все повече се увеличаваше и днесъ се достигна до 40 м. м. противосамолетни оржжия. Освенъ това за борба съ подводницитѣ торпеднитѣ лодки сж снабдени съ противоподводни бомби.

Нѣкои намиратъ, че спомагателното въоржжение на торпеднитѣ лодки е слабо. Като се има предвидъ

обаче, че тия корабчета сж създадени изключително за произвеждане на мощни торпедни атаки, ясно е, че всѣко увеличение въ друга насока ще бжде вредно за главната цель.

Освенъ произвеждане на торпедни атаки, на торпеднитѣ лодки се възлагатъ и редъ други не по-малко важни задачи като: разузнаване, охрана на кервани, преследване подводници, поставяне мини, димни завеси и др. За да могатъ успѣшно да изпълнятъ тъй разнообразнитѣ си задачи, тѣ сж снабдени съ радиостанции, подслушватели, задимителни апарати и други новости на военно морската техника.

Възъ основа на всички примѣри отъ войнитѣ се поставя аксиомата, че торпеднитѣ лодки, както и всички нападателни оржжия, въ първитѣ дни на войната намиратъ най-голѣми възможности за успѣхъ. Схващането, сжществуващо до преди нѣколко години въ почти всичко флоти, да се задоволяватъ въ мирно време само отъ ограничено число торпедни лодки за обучение, поставятъ това оржжие въ невъзможность да действува тогава, когато му се предлагатъ най-голѣми изгоди за успѣхъ и когато единъ щастливъ ударъ би могълъ да допринесе значителни начални резултати, — се оказа вредно и несъстоятелно. Никой не трѣбва да си прави илюзии, че една ефикасна морска сила, каквато и да бжде тя, може да се импровизира на бързо. Една флотилия отъ торпедни лодки не може да се организира, обучи и приготви за действие за дни, за седмици, а дори и за месеци. Който е живѣлъ макаръ и малко време тежкия животъ на тия малки корабчета, който съ тѣхъ се е борилъ съ морскитѣ стихии въ тъмнини и бури, знае много добре колко трудности, каква непосилна денонощна работа, колко грижи и любовь сж необходими, за да се създаде, организира и обучи едно съединение, годно да изпълнява поставенитѣ му задачи и при най-неблагоприятна обстановка.

„Устремно къмъ врага и който пръвъ го достигне, да удря съ сигурность" — е ржководното начало и тактиката на торпеднитѣ лодки. Цельта е да се доведе най-сигурно и бързо смъртоносното оржжие на нѣколко стотинъ метра отъ врага и да се забие въ снагата му безъ огледъ на жертви и страхъ за собственъ животъ

Факторътъ „човѣкъ" тукъ има още по-голѣмо значение отколкото на сушата. Торпедни лодки, които не сж предвождани отъ една крайна решителность и непреклонна воля за победа, отъ нерви, които не се колебаятъ, отъ смѣлость, която надминава презирането на опасностьта и достигаща до съзнателната саможертва, не ще могатъ да доведатъ торпедата си до вражескитѣ кораби. Суровата военна действителность показва, въпрѣки единичнитѣ щастливи случайности, че само смѣлитѣ моряци сж достигали успѣхи.

Днесъ въ службата на торпеднитѣ лодки, при това замайващо увеличение на скоростьта, се искатъ забележителни качества дори и при обучение.

Необходима е, следователно, една дълга, сурова и настойчива подготова, безъ огледъ на сили и срѣдства, за да могатъ командири и екипажи да добиятъ онази абсолютна сигурность въ своето оржжие, която ще имъ позволи да сразятъ врага даже и при най-труднитѣ условия на военната действителность.

Нѣкои мислятъ, че торпеднитѣ лодки, поради тѣхнитѣ ограничени размѣри, не могатъ да плаватъ въ развълнувано море. На тѣхь ние ще отговоримъ, че нѣма невъзможно за човѣка, който е решилъ да мре. Никой не ще каже, че плаването въ развълнувано море съ такива малки корабчета ще бжде лесно, приятно и много удобно. Но на война никой не трѣбва да търси само удобства и леснина. Навремето Нелсонъ бѣше казалъ: „азъ не съмъ тръгналъ да срѣщамъ трудности, а да ги преодолявамъ". Въ днешнитѣ времена на върховни усилия много често невъзможното става цель, а цельта се достига.

Отъ практиката се установява, че атакувайки въ развълнувано море и съ умѣрена скорость, торпеднитѣ лодки сж по-малко уязвими отколкото при спокойно море И действително, поради тѣхното постоянно показване и скриване между вълнитѣ, телеметритѣ на противника не успѣватъ да ги засичатъ и ще бжде трудно за противниковитѣ батареи и картечници да ги следятъ и обстрелватъ.

Прочее нека имаме пълна вѣра въ торпеднитѣ лодки, защото тѣ сж сигурни защитници на роднитѣ брѣгове.

Мичманъ II р. Давидовъ

Демонстративенъ десантъ на островъ Йозелъ

На 9 септември 1941 год. презъ нощьта се снехме отъ вързала и презъ миннитѣ проходи предъ Свинемюнде излѣзохме въ открито море. Взехме курсъ изтокъ и отъ време на време югоизтокъ. Тъй продължи презъ цѣлата нощь, безъ да знаемъ кжде отиваме, освенъ командира на кораба. Следъ разсъмване увеличихме скоростьта и продължихме пакъ съ сжщитѣ курсове сжщо край брѣга на възможната най-малка дълбочина за плаване. Това бѣше сигурния воденъ пжть отъ неприятелски мини, който се подържа чистъ отъ миночистачитѣ.

На 10 септември влѣзохме въ голѣмото пристанище на Либау (Либава). Приближавайки града съ биноклитѣ много ясно се виждаха по брѣга въ пѣсъцитѣ обърнатитѣ и разрушени съветски бункери. Въ военното пристанище стърчаха обгорѣли стожеритѣ на единъ съветски лекъ военен корабъ, вѣроятно, торпедоносецъ (700—1000 тона).

Застанахме на котва. Близо до насъ бѣха развалинитѣ на единъ разрушенъ бетоненъ складъ за мини. Много интересенъ случай. Цѣлата постройка е направена съ доста по-дебели желѣзни свръзки отколкото сме свикнали да гледаме у насъ, затова и голѣмата самолетна бомба, следъ като пробила тавана и експлодирала, е вдигнала цѣлата постройка до основитѣ и тя безъ да е разкжсана лежеше на страни около 10 — 12 м. А минитѣ разхвърляни ги събираха две групи евреи съ голѣми жълти звезди на гърдитѣ и на гърба. Между многото празни мини имаше и такива заредени (безъ запалнитѣ чаши) недетонирани. Минитѣ бѣха съ ударно запално устройство, производство 1939 г. Зарядътъ жълтъ на цвѣтъ, боядиса кожата и я разяжда. По нататъкъ въ търговското пристанище много шлепове съ царевица и соя гниеха и издаваха отвратителна миризма.

Градътъ е билъ засегнатъ доста тежко отъ вихъра на войната. За това свидетелствуватъ многото разрушени кжщи. Движението по улицитѣ е

трудно, защото сж задръстени съ тухли и варь. Има направени проходи за трамваитѣ, по-скоро почистени сж само релситѣ и една пѫтека за пешеходци и каруци. По витринитѣ на оцѣлѣлитѣ магазини нѣма нищо. Работѣха само тѣзи за плодове (ябълки и круши), хлѣбарницитѣ; хлѣбътъ се продава безъ купони, много евтино, при добро качество. Сжщо така имаше два или три нѣмски военни магазини въ войнишки необходимости.

На кораба се правѣха приготовления, обаче, се пазѣше въ голѣма тайна, никой не знаеше какво ни предстои, сжщо и не се говорѣше за това. Нервностьта и трескавата подготовка ни подсказваха, че наистина се очакватъ нѣкакви сериозни действия. Най-характерно бѣше основната провѣрка и подготовка на всички оржжия, изнасянето на всички повѣрителни книжа и преписки въ навигационния мостикъ. При всѣки пакетъ повѣрителни книжа и въ всѣки уредъ, пазенъ въ тайна, се поставиха ржчни бомби за унищожаването имъ, въ случая, че корабътъ бжде унищоженъ или плененъ. На 12 септемврий, когато всички се бѣхме приготвили за излизане въ града, се получи нареждане торпедоносцитѣ да се отдѣлятъ отъ кея. Въ изпълнение на това нареждане отпуската бѣше веднага отмѣнена, и корабитѣ застанаха на котва въ предпристанището (зимното пристанище). Командира на кораба събра цѣлата обслуга на кърмата и каза нѣколко думи, като морална подготовка за предстоящитѣ действия. Веднага следъ това флотилниятъ лѣкарь раздаде личнитѣ превързочни пакети заедно съ обяснение за използуването имъ. До 24 ч. на сжшия день останахме на котва, следъ което заедно съ три голѣми търговски кораба потеглихме на северъ. Къмъ 3 ч. сл. полунощь се присъединиха още 3 преднопостови стражни кораби, на които се намираше ржководительтъ на операцията корветенъ капитанъ. До 10 часа пѫтувахме съ скорость 9 мили, следъ което намалихме на 5. Движението ставаше въ строй, указанъ на схема № 1 (противоподводна сигурность).

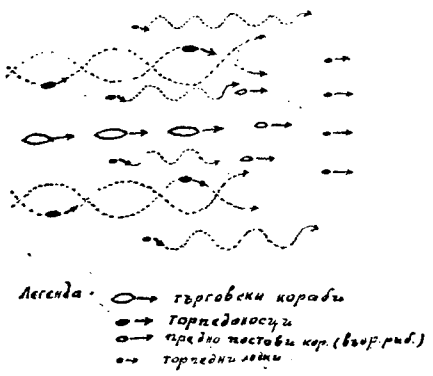

схема № 1

Малко следъ пристигането на преднопостовитѣ кораби къмъ конвоя се присъединиха и 6 миночистачи, които тръгнаха предъ насъ и скоро изчезнаха задъ хоризонта, тъй като се движеха съ голѣма скорость, 15—18 мили. Тѣзи миночистачни лодки бѣха много прилични на нашитѣ торпедни лодки; всѣка отъ тѣхъ чисти сама за себе си.

Въ 15 ч. охраната противъ подводна атака се засили съ присъединилитѣ се къмъ насъ осемь торпедни лодки, които бѣха излѣзли отъ Виндау. Противоподводната охрана бѣше реализирана, следователно, отъ следнитѣ кораби: 4 торпедоносеца, 8 торпедни лодки и 3 преднопостови стражни кораби по начинъ, показанъ на схема № 2.

схема № 2

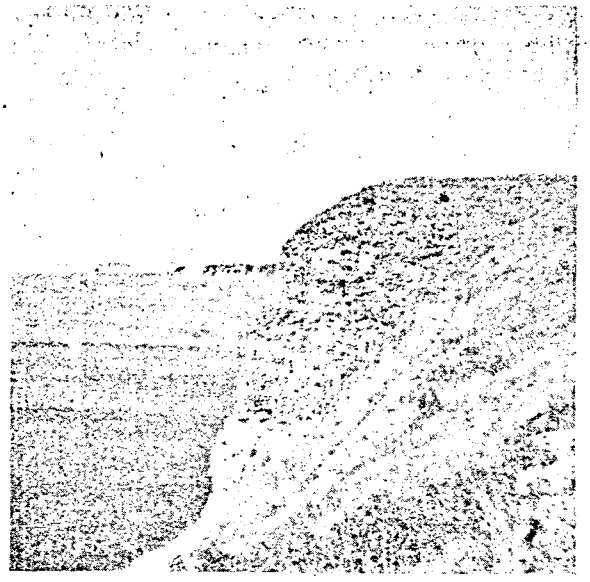
Къмъ 17 ч. ние вече бѣхме на видимость отъ неприятелския брягъ. Въпрѣки че предполагахме да бждеме видени отъ нѣкой разузнавателенъ самолетъ или нападнати отъ изтрѣбители, презъ цѣлия день не видѣхме противниковъ самолетъ.

Когато очертанията на брѣга на о-въ Йозелъ ясно изпъкнаха на хоризонта, легнахме на курсъ истокъ. Търговскитѣ кораби изостанаха назадъ, охранявани само отъ преднопостовитѣ кораби и торпеднитѣ лодки, а торпедоносцитѣ въ строй „засѣчка, започнахме да се приближаваме къмъ брѣга съ цель да го обстрелваме.

На 10° въ дѣсно отъ носа ни, въ срѣдата на залива забелязахме два неподвижни малки силуета. Отначало всички помислихме, че това сж влѣкачи но впоследствие, командира на флотилията предаде „противникови подводници предъ насъ". Водаческиятъ торпедоносецъ „Т 11" откри станция съ прожектора си къмъ тѣхъ. Веднага двата силуета се раздвижиха, развивайки голѣма скорость, отъ което пролича че не бѣха нито влѣкачи, нито подводници, а две бързи руски торпедни лодки. За скоростьта можеше да се сжди по мустацитѣ отъ голѣмата скорость и голѣмото повдигане на носоветѣ имъ.

Всичкитѣ торпедоносци веднага открихме огънь съ 10.5 см. си оржжия, което накара руснацитѣ да пуснатъ димна завеса. Използувайки много умѣло димнитѣ завеси, тѣ се насочиха за торпедна атака къмъ търговскитѣ кораби. Маневрирането за заемане на позиция за торпедна стрелба и поставянето на димни завеси е показано на схема № 2.

Стрелбата при димна завеса ставаше много трудна, защото се виждаше само носътъ на торпедната лодка, която поставя завесата, останалата се криеше задъ нея. Стрелбата на торпедоносцитѣ отначало бѣше неточна, и когато въ последствие противниковитѣ торпедни лодки се приближиха и даннитѣ относно подправкитѣ се уточниха, попаданията бѣха много хубави, особенно тѣзи на „Т 5": единъ залпъ отъ два снаряда падна толкова близо до поставящата димна завеса лодка, щото всички помислихме, че последната е засегната. До

Нашия брѣгъ сним. лейт. Ц. Влъчковъ

когато противниковитѣ торпедни лодки напредваха между снарядни пръски причинени отъ огъня на четиритѣ миноносци и тритѣ преднопостови кораби, една група отъ четири наши торпедни лодки заградиха транспортнитѣ кораби съ димна завеса, първо отъ къмъ страната на противника, а после довършиха кржга. Транспортнитѣ кораби завиха и взеха курсъ за отдалечаване отъ брѣга. Останалитѣ четири торпедни лодки въ строй фронтъ застанаха и тръгнаха срещу рускитѣ. Между тѣхъ започна стрелба. Въ това време рускитѣ торпедни лодки изстреляха своитѣ торпеда и се отдалечиха къмъ най-южната часть на о-въ Йозелъ. Докато ставаше това, въ югоизточна посока откъмъ брѣга се дочуха глухи гърмежи и високи стълбове пръски се издигнаха на около 800 до 1000 м. отъ насъ, което показваше, че ние бѣхме обстрелвани, но снарядитѣ не можеха да ни достигнатъ. Нашата втора задача бѣше да уточнимъ мѣстата на брѣговитѣ батареи, за съжаление, обаче, не можахме да видимъ нито блѣсъка, нито пушека отъ изстрелитѣ, защото брѣга на това мѣсто е покритъ съ гжсти вѣковни гори.

Отдалечавайки се ние дадохме на противника да разбере, че опита за десантъ този пжть е пропадналъ, поради атаката на торпеднитѣ му лодки и страхъ отъ брѣговата артилерия, обаче е вѣроятно презъ нощьта, или на другия день да бжде стоваренъ. По този начинъ ний отклонихме вниманието на противника на западъ къмъ морето; това бѣ използувано отъ щурмовитѣ части на брѣга източно отъ острова, и презъ нощьта бѣха пренесени значителни войскови части на о-въ Йозелъ. Че ние съ тази демонстрация бѣхме накарали рускитѣ батареи, а вѣроятно и пехотни части да се изнесатъ на позиция по западния брѣгъ, ясно пролича на следващия день.

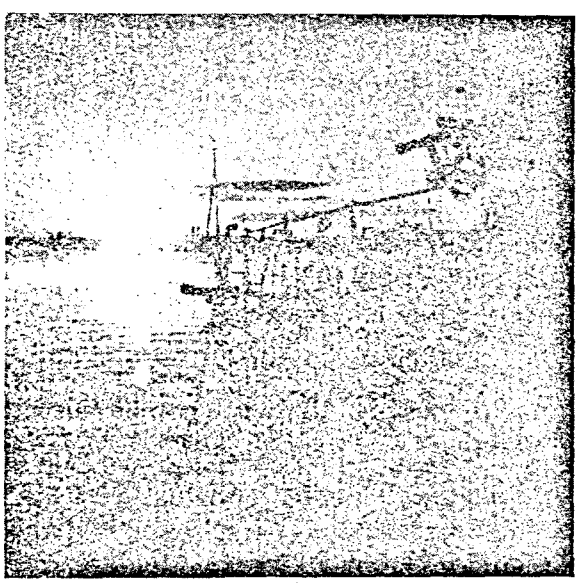
Вече се стъмняваше, когато търговскитѣ кораби, охранявани отъ торпеднитѣ лодки, тръгнаха на западъ, а ние (торпедоносцитѣ) получихме нова заповѣдь да се приближимъ още повече къмъ брѣга и да го обстрелваме съ стремежъ да предизвикаме рускитѣ брѣгови батареи да ни обстрелватъ и да откриемъ мѣстата имъ. Тѣ, обаче, не обърнаха никакво внимание или нѣмаха такава, защото не отговориха на нашата стрелба.

Присъединихме се къмъ конвоя и презъ цѣлата нощь, въ строй противоподводна сигурность, кръстосвахме предъ острова съ курсове северъ и югъ, безъ да бждемъ нападнати отъ руски сили презъ нощьта, което показва, че тѣ не вършатъ нощни разузнавания.

На 14 септемврий сутриньта въ 6·30 ч. се приближихме отново къмъ брѣга и открихме огънь по отдѣлни кжщички, вѣтърни мелници и др. забележителни предмети. Докато ние обстрелвахме брѣга, четири наши торпедни лодки въ строй „фронтъ“ съ пълна скорость се насочиха къмъ брѣга, давайки видъ, че искатъ да стоварятъ десантъ. Веднага по тѣхъ бѣ откритъ много силенъ артилерийски огънь и тѣ бѣха принудени да пуснатъ димна завеса, подъ прикритието на която отново се отдалечиха навжтре въ морето. Руската артилерия бѣше заблудена, тя продължаваше да стреля въ димната завеса, безъ да забележи, че торпеднитѣ лодки се бѣха вече отдалечили; само една батарея не можа да се подаде на измамата и проследи бѣгството имъ.

По всичко това можемъ да си извадимъ заключение, че ако руснацитѣ имаха добра връзка по между си и слушаха указанията на тази батарея, сигурно щѣхме да загубимъ нѣкоя торпедна лодка, а при този случай имаше само единъ убитъ и нѣколко души ранени. Съ тѣзи действия задачата ни бѣше свършена, тъй като на сжщата сутринь (14 септемврий 1941 год.) на източния брѣгъ на острова германцитѣ съ щурмови лодки бѣха стоварили голѣмъ десантъ.

Отъ въздушното разузнаване получихме сведение, че между островитѣ Йозелъ и Дагьо има търговски кораби, единъ изтрѣбитель, нѣколко торпедоносци и торпедни лодки, които сигурно ще се опитатъ да излѣзатъ на западъ между двата острова и се прибератъ въ Финския заливъ. Новата ни задача следователно бѣше кръстосвайки западно

На почивка следъ уморителенъ походъ

сним. лейт. Ц. Влъчковъ

между островитѣ и не позволимъ на никакви кораби да минатъ отъ тамъ. Въ изпълнение на тази задача, „Т 2“ и „Т 5“ останаха между островитѣ, а „Т 8“ и „Т 11“ заминахме къмъ северния край на о-въ Дагьо, кждето разузнавайки за артилерийската отбрана на брѣга и пазейки да не би да дойдатъ руски сили отъ Кронщатъ, попаднахме въ сферата на една модерна трионждейна брѣгова батарея. (калибъръ къмъ 30 см.). По една случайность се измъкнахме незасегнати, за да мине една седмица и се явимъ на сжщото мѣсто, обаче съ по-голѣми бойни кораби.

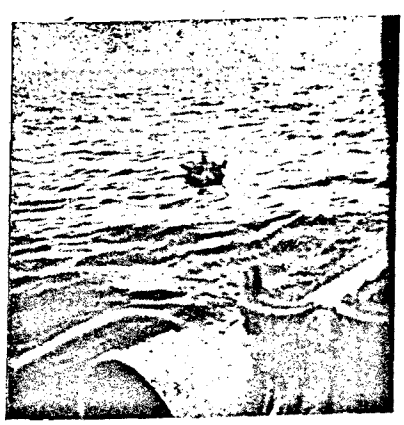
Сава Н. Ивановъ
Контъръ-адмиралъ

БРАВО МОРЯЦИ

Корабитѣ отъ флота на Негово Величество преди три дни преминаха въ върволична колона презъ канала, който съединява варненското предпристанище съ Девненското езеро и се закотвиха при южния брѣгъ на езерото на 10 метрова дълбочина, срещу „Чайка“. Чайка е новото име на мѣстностьта Пейнерджикъ, кждето презъ миналата свѣтовна война въ 1916 г. изникна първата българска морско-въздухоплавателна станция. Съ пристигането на корабитѣ запустѣлитѣ постройки на бившата въздухоплавателна станция се оживиха отъ моряшкитѣ команди, които временно се настаниха въ тѣхъ. Всички се бѣха събрали при „Чайка“ за три-четири денонощия, докато се произведатъ традиционнитѣ всѣкогодишни общофлотски състезания. Избрани моряшки команди отъ Дунавската на Негово Величество флотилия отъ Русе и отъ Морското на Негово Величество училище отъ Созополъ сжщо бѣха тукъ.

Вече трети день продължаватъ разнообразнитѣ военно-морски състезания, въ които наравно взематъ участие офицеритѣ, подофицеритѣ и моряцитѣ. Следъ приключването на лѣтната бойна подготовка, тѣ се състезаватъ съ жаръ и устремъ за първенство въ действие съ бойнитѣ орждия, сигнализация, маневриране, плаване, гребане и вѣтроходство. Интересътъ къмъ днешнитѣ състезания, които ще привършатъ съ надпреварвания по вѣтроходство, е много голѣмъ. На брѣга при „Чайка“ още отъ сутринъта сж се насъбрали много любопитни варненски граждани и лѣтовници, както и свободнитѣ отъ служба офицери и моряци. Тукъ е и флотската музика, която съ своитѣ подходящи мелодии, създава едно особено празднично настроение между състезателитѣ и наблюдателитѣ. Украсениятъ съ зеленина дървенъ пристанъ, кждето се бѣше настанила оценителната комисия по състезанията, сжщо е препълненъ съ наблюдаваща публика и едвамъ издържа необикновенната и прѣкомѣрна за него тежесть. Тукъ на пристана сж и началникътъ на флота, командиритѣ на флотскитѣ части и висшитѣ офицери отъ варненския гарнизонъ.

Следъ обѣдъ е. Шестиятъ день отъ месецъ септем

Откъсната изплавала мина край нашия брѣгъ — Ц. Влъчковъ

Единъ случаенъ пѫтникъ

врий 1936 г.. Времето е хубаво, но малко заоблачено и доста вѣтровито. Силата на вѣтъра е ололо 6—7 бала. Той вѣе поровисто откъмъ североизтокъ. Отъ време на време силнитѣ пориви на вѣтъра каратъ корабитѣ да танцуватъ задъ опнатитѣ имъ котвени вериги. Това състояние на времето предвещава много интересни вѣтроходни състезания.

Часътъ наближава 15. Въ дѣсно отъ пристана сж се събрали готвящитѣ се за състезанието лодки — десеторки, въоржжени съ съответното вѣтроходно снаряжение. Въ всѣка лодка, представителка на дадена флотска часть, има по единъ офицеръ за кърмчия и по 10 отбрани моряци съ изпечени отъ вѣтъра и слънцето бронзови лица и съ живи орлови очи, препълнени съ сила, самоувѣреность и напрежение. Всички сж настръхнали като буйни неспокойни коне предъ кушия, очакващи знака за тръгването.

Часътъ е точно 15. Една по една, презъ всѣка следваща минута, по знака на оценителната комисия, лодкитѣ подхождатъ до пристана и по втория знакъ на сжщата комисия свѣткавично бързо повдигатъ и разпъватъ вѣтрилата си и се понасятъ съ попѫтенъ вѣтъръ на западъ, като стрели. Ето вече нѣколко вѣтроходни лодки—десеторки, една следъ друга презъ минутенъ промеждутъкъ сж пустнати на свобода отъ оценителната комисия и сега кръстосватъ неспокойнитѣ води на Девненското езеро, правейки майсторски и красиви завои, за да изобиколятъ разставенитѣ плаващи знаци. Тѣ трѣбва да пребродятъ едно разстояние отъ 4 километра, до-

като се завърнатъ пакъ при оценителната комисия. Вѣтърътъ продължава да е силенъ и поривистъ. Той кара вѣтроходкитѣ да се плъзгатъ съ голѣма бързина по развълнуваната водна повърхность на езерото, да сѣкатъ красиво стръмнитѣ му вълни и да се накланятъ отъ време на време къмъ подвѣтрената си страна и понѣкога даже да загребвятъ и по малко вода. Тѣ приличатъ на грамадни красиви бѣли чайки, които летейки неспирно си играятъ съ вълнитѣ на водата. Наблюдаващата публика е въ възторгъ отъ красивата и интересна гледка. Всички съ напрегнатъ интересъ следятъ вѣтроходното надпреварване, възхищаватъ се отъ него и правятъ предсказания за лодката—победитель.

Къмъ пристана подхожда вѣтроходката представителка на Морското училище, командувана отъ мичманъ I рангъ Иванъ Ивановъ. Оценителната комисия даде знакъ

за тръгване. Моряцитѣ отблъснаха лодката отъ пристана и едновременно съ това повдигнаха и разпънаха платната ѝ. Силниятъ вѣтъръ ги надува и тя се понесе съ свѣткавична бързина по вълнуващитѣ се води на езерото. Но въ този моментъ неочаквънъ силенъ поривъ на вѣтъра я наклони много на лѣво, тя загреба вода и се напълни почти до половината. Въ това положение, наполовина залѣна съ вода, тя продължи да се движи съ голѣмъ ходъ нѣколко секунди, безъ обслугата ѝ да се смути, докато кърмчията-офицеръ, съ бърза и смѣла маневра, съумѣ да я изправи и приведе въ нормално положение. Моряцитѣ тутакси започнаха да изхвърлятъ съ шапкитѣ си насъбралата се значително количество вода въ лодката, за да възстановятъ напълно нормалнитѣ ѝ мореходни качества. По този начинъ вѣтроходката можа да продължи по-нататъкъ благополучно състезанието, безъ да намали бързината на движението си и безъ да изтърве нито единъ ценен моментъ отъ значение за надпреварването. Този опасенъ, но въ сѫщото време красивъ, смѣлъ и благополучно завършенъ инцидентъ стана недалечъ отъ пристана, предъ очитѣ на наблюдаващата публика, която първоначално изплашена за сѫдбата на лодката и хората въ нея, а въ последствие—следъ смѣлата и удачна маневра на кърмчията-офицеръ—удивена и възхитена отъ голѣмата моряшка сръчность, възторжено и гръмогласно изказа похвалитѣ си, като викаше: „Браво, моряци“. Тази, така да се каже, народна похвала, бѣше най-добрата имъ награда за продължителния имъ упоритъ трудъ при обучението имъ, за да бѫдатъ превърнати отъ полски и балкански въ морски чада.

Веднага следъ вѣтроходната лодка на Морското училище, въ следващата минута, подходи и застана на пристана вѣтроходната десеторка отъ учебния корабъ „Асенъ“, комплектувана отъ моряцитѣ отъ Учебната дружина и командувана отъ лейтенантъ Стефанъ Цаневъ. Точно въ минутата даде ѝ се знакъ да отблъсне. При отблъсването на лодката и издигането на вѣтрилата, обаче, задното ѝ вѣтрило се откачи отъ върхната кука и падна въ лодката, докато, теглена отъ моряцитѣ, куката достигна и остана на върха на задния стожеръ, безъ да може да падне пакъ надолу отъ самосебе си. Десеторката, подъ напора на предното платно, бѣше вече въ ходъ и при това доста наведена на една страна отъ силния поривистъ вѣтъръ. Неприятенъ и отъ голѣмо значение моментъ за едно подобно състезание за първенство...

Единъ моракъ отъ лодката се опита да се покатери на задния стожеръ, за да снеме куката и закачи платното, но не успѣ. Бѣше опасно лодката да не се преобърне. Веднага следъ това, кандидатъ-подофицеръ Стефанъ Димитровъ Новаковъ, по специалность морски артилеристъ, избута неудачно опиталия се моракъ на страна, и подпомогнатъ отъ съобразителната маневра на командира на лодката, лейтенантъ Ст. Цаневъ, и отъ съответната обслуга, бързо и сръчно, подобно на маймуна, се изкатери на върха на стожера, взе куката съ себе си, смъкна я долу въ лодката и закачи задното вѣтрило. Последното бѣше моментално издигнато до мѣстото му, и вѣтроходката се понесе съ още по-голѣмъ ходъ, като бързокрила птица, напредъ. Благодарение на тѣзи отлични прояви на съобразителность, бързина, смѣлость, безстрашие и разпоредителность, съчетани съ пълно моряшко майсторство, лодката можа да продължи нормално състезанието си, безъ този инцидентъ да окаже нѣкакво значително влияние за крайния резултатъ.

Всичко това стана въ единъ твърде кратъкъ моментъ, почти непосрѣдствено до пристана и подъ напоритѣ на силния вѣтъръ. Свѣткавичниятъ и невиждан до сега маневръ на кандидатъ-подофицера Новаковъ, колкото смѣлъ и сръченъ, толкова и труденъ и опасенъ, предизвика пъленъ възторгъ въ цѣлата наблюдаваща публика, която дружно и непринудено изръкоплѣска и започна продължително да вика: „Браво моряци, браво моряци“.

Азъ самъ бѣхъ свидетель на тази радостна и насърдчителна за българския моракъ сцена. Действително, този маневръ бѣше толкова рѣдъкъ, смѣлъ и отлично изпълненъ, че би могълъ да се счита за честь и гордость даже въ най-голѣмия и най-обучения свѣтовенъ флотъ. Чрезъ това майсторско и безстрашно действие кандидатъ подофицеръ Новаковъ, пъкъ и смислената и резултатна работа на цѣлата обслуга отъ вѣтроходката, издигна българския моракъ въ очитѣ на присѫтствуващитѣ твърде много.

Началникътъ на флота, наблюдаващъ съ напрегнатъ интересъ случката и непринудения възторгъ на публиката, остана сѫщо възхитенъ, но както винаги спокоенъ, сдържанъ и строгъ, той само гордо и самодоволно се усмихна. Вѣренъ, обаче, на своята справедливость и строгость, той още въ този моментъ реши въ себе си, да отличи и увѣковѣчи тази извънредна и блестяща морска похватность въ специална за случая заповѣдь.

На 9. септемврий 1936 г. той издаде специална заповѣдь № 45, въ която, следъ като описа въ нѣколко щриха голѣмитѣ постижения на младитѣ български моряци въ вѣтроходството, приключи заповѣдьта си съ следнитѣ думи:

„За проявената смѣлость, съобразителность и безстрашие, както отъ командира на вѣтроходната лодка, лейтенантъ Стефанъ Цаневъ, така и отъ кандидатъ-подо-

фицера Стефанъ Димитровъ Новаковъ и цѣлата обслуга на лодката, изказвамъ имъ голѣма и гореща служебна и лична благодарность и заповѣдвамъ тази имъ проява да се впише съ най-добри думи въ съответнитѣ имъ атестационни книжа.

„Независимо отъ това, награждавамъ кандидатъ-подофицера Стефанъ Димитровъ Новаковъ отъ село Бесарбово — Русенско, отъ обслугата на корабъ „Асенъ", съ единъ джебенъ часовникъ съ надписъ:

„За отлични моряшки качества.

„Подчертавайки този много отраденъ фактъ, който трѣбва да ни служи като отличенъ примѣръ за подражание, дългъ ми е едновременно съ това да отбележа и отличнитѣ постижения на нашитѣ моряци—офицери, подофицери и моряци—въ гребане и вѣтроходство изобщо. Всички състезаващи се обслуги въ гребане и вѣтроходство показаха една планомѣрна и отлична подготовка, голѣма сржчность и рѣдко безстрашие.

На всички гребци и вѣтроходци състезатели, които показаха една висша въ всѣко отношение подготовка и извикаха нееднократно възторга на наблюдаващата ги публика, изказвамъ сжщо моята голѣма служебна и лична благодарность".

* * *

На другия день на военния кей въ варненското пристанище, веднага следъ вдигането на корабнитѣ знамена при тържественна обстановка началникътъ на флота лично прочете заповѣдьта си № 45 предъ построенитѣ флотски команди и собственноржчно награди кандидатъ-подофицера Стефанъ Димитровъ Новаковъ съ хубавъ и скжпъ джебенъ часовникъ, на чийто капакъ бѣха издълбани думитѣ:

„За отлични моряшки качества".

„Не навеждай глава"

Нашиятъ подводникъ, който извършваше осмия си боенъ походъ срещу врага, вече продължително време кръстосваше водитѣ на Срѣдиземно море. Тоя пжть, обаче, щастието да отправимъ къмъ морското дъно нѣкой неприятелски корабъ не ни споходи. Действително, на нѣколко пжти се случваше да срещнемъ английски изтрѣбители и единични придружаващи кервани кораби, но всѣкога подводникътъ се намираше въ неблагоприятно за атака и торпеденъ изстрелъ положение.

Така сжщо и презъ яснитѣ лунни тропически нощи върху трептящата подобно на сребърна рѣка водна повърхность не се забелязваше никаква следа отъ корабъ.

Бавно подводникътъ се движи изъ необятната водна ширь. Отъ това движение предъ носа се надига малка, кждрава вълна, а отъ въртенето на винтоветѣ задъ подводника се проточва бѣла, пѣнеста следа, която при ясното лунно освѣтление на нощьта се очертаваше като блестяща ивица, ясно видима отъ самолетъ. Поради това необходимо бѣ наблюдателитѣ да усилятъ своята бдителность.

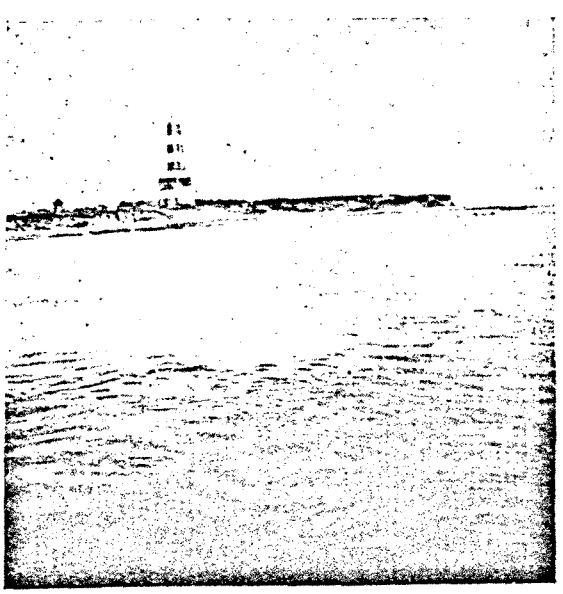
Въ жилищното помѣщение на подводника се намира свободната стража, почиваща върху своитѣ тѣсни легла. Повечето отъ моряцитѣ сж леко облѣчени, съ спортни ризи и кжси панталони. Въпрѣки това, обаче, тропическата горещина е трудно поносима и не дава възможность на моряцитѣ да заспятъ. Въ полумрака на помѣщението ясно се очертава прикрепениятъ на стената часовникъ, чиито стрелки означаватъ 22 часа и 20 минути. Отъ нагласеното на Бѣлградъ радио се разнасятъ мелодични и игриви звуци на танцова музика, народни пѣсни и оперетни откжслеци. Провежда се нароченъ часъ за бойцитѣ отъ Африка.

Унесени въ приятната музика, моряцитѣ лежатъ съ затворени очи върху своитѣ легла и отправятъ мисъль къмъ далечната родина, като свързватъ музиката съ нѣкои случаи презъ тѣхния животъ, свързанъ съ сладъкъ споменъ и приятна приживѣлица. Въ тоя мигъ, обаче, неочаквано отеква тревоженъ звънъ.

— „Тревога... Тревога!...звъни тревожниятъ звънецъ по всички помѣщения. Всички пъргаво скачатъ на крака и свѣткавично се втурватъ къмъ своитѣ мѣста. Но до това време потопителнитѣ цистерни бързо се напълватъ съ вода, носовата часть се наклонява напредъ, и подводникътъ бързо изчезва подъ водната повърхность.

Всички се намиратъ вече по своитѣ мѣста, мълчаливо отправили погледъ единъ къмъ други и къмъ различнитѣ механизми. Никой освенъ командирътъ не знае причината за тревогата и нѣма представа за това, което се намира и извършва извънъ черупката на подводника. По лицата на тия сърдцати мжже се чете пълно упование и увѣреность въ командира, който чрезъ морегледа държи оптическата връзка съ външния свѣтъ. Въ помѣщенията тежи само чувството на очакване и неизвестность за следващия ударъ на сждбата.

Въ сжщото време, когато подводникътъ се скрива подъ водата, разнася се силниятъ трѣсъкъ на взривената на близо самолетна бомба, а музиката

Фара на Шабла

излѫчваща се отъ отвореното радио секва изведнѫжъ. Повтаря се сѫщата картина на честитѣ тревоги отъ внезапното появяване на самолети и принудителното търсене защитата на морскитѣ дълбочини. Единъ неприятелски самолетъ, летящъ низко, бѣ започналъ атакуването на подводника. Въ непосрѣдствена близость се чува взривъ на втора бомба, а нѣколко секунди следъ това, се разнася оглушителния трѣсъкъ и на третата, хвърлена отъ самолета бомба, която се разпръсква точно надъ подводника, намиращъ се вече подъ защитата на дебелъ воденъ пластъ.

Въ тоя мигъ отъ отвореното радио изведнѫжъ се разнасятъ звуцитѣ на пѣсеньта „Не навеждай глава!..."

Тия долитащи отъ етера ободрителни слова, проникватъ като знамение въ сърдцата на обслугата.

Отъ взрива на третата бомба разкѫсаната антена вѣроятно за кратко време е излѣзла на водната повърхность, следствие на което радиото заработи въ продължение на нѣколко само мига, следъ това предаването наново прекѫсна...

—„Не навеждай глава"! Тия ободрителни думи, които долитнаха въ най сѫдбоносния мигъ, повдигнаха самочувствието на храбритѣ моряци, затворени въ малкия подводникъ, и вдъхнаха вѣра за преуспѣването на наченатото дѣло.

— „Горе главата!... Напредъ и все по-смѣло изъ морскитѣ простори за търсене и унищожение на неприятелскитѣ кораби.

„Не навеждай глава"! Отправяй гордо погледъ къмъ свѣтлитѣ простори съ твърдата вѣра въ успѣшния завършъкъ на борбата за тонажъ и сигурното спечелване на крайната победа.

Отъ нѣмски: Куюджуклиевъ

МОРСКИ НОВИНИ

Състезанието между транспортнитѣ срѣдства и подводницитѣ

До кѫде се простиратъ възможноститѣ на германскитѣ подводници да развиватъ по-голѣма бързина.

При разискванията срѣдъ английското общество за намиране най-добритѣ методи, които биха довели до намаляване на подводната опасность и до сигурна отбрана срещу нападенията на подводницитѣ, все по-настоятелно се повдига искането да се строятъ по бързи кораби, които да замѣстятъ старитѣ и бавни единици на търговския флотъ. Въ Англия вѣрватъ, че по голѣмата бързина на британскитѣ преносни кораби ще имъ даде възможность да се спасятъ отъ нападенията на подводницитѣ и по този начинъ да се постигне чувствително намаление на загубитѣ въ тонажъ.

Съ това станало вече твърде популярно въ Англия схващане се занима и първиятъ лордъ на адмиралтейството Александеръ въ една своя речь, която изглежда, че е подействувала много отрезвително върху английското общество. Лордъ Александеръ изтъкна на първо мѣсто едно обстоятелство, за което никога не е било държано смѣтка при разискванията на въпроса за строежа на бързи кораби — затрудненията при производството имъ. Ако искаме да увеличимъ бързината на единъ корабъ, мисли той, отъ 11 вѫзли на 15 вѫзли, то необходими сѫ двойно по-силни машини и 60% повече работници специалисти въ строежа на машини. Чувствително по-бързитѣ кораби ще иматъ по-малко пространство за товаръ, което ще доведе до намаление на вноса съ 18 до 19%.

Този опитъ да се разколебае желанието на известни срѣди да се строятъ по-бързи кораби, разглеждайки това хладнокръвно изложение, е лесно обяснимо, като си помислимъ, че строежътъ на по-бързи кораби преди всичко поставя голѣми изисквания на машинната индустрия, изисква работници-специалисти и специални метали, нуждата отъ които дори днесъ не може да бѫде покрита въ Англия, а поглъщането на нови количества отъ вноса ще бѫде непоносимо за снабдяването на Англия.

Това изложение на виденъ английски факторъ е много симптоматично, както безнадеждно е положението на британския тонажъ подъ натиска германската подводна война. Всички прѣки мѣрки за борба срещу подводницитѣ, окачествени отъ единъ виденъ американецъ като „врагъ № 1", се проявиха като напълно неефикасни или поне недостатъчни. Приложеното съ относителенъ успѣхъ презъ първата свѣтовна война въоръжаване на търговскитѣ кораби и системата на конвоитѣ, въпрѣки всичкитѣ подобрения презъ тази война, не успѣха да достигнатъ техническитѣ съвършенства на модернитѣ германски подводници и тѣхната нова тактика на действие.

Преди нѣколко месеци отъ англо-американското общество излѣзнаха много сериозни проекти да бѫдатъ замѣстени заплашенитѣ морски транспорти за Англия съ въздушни транспорти отъ голѣмъ мащабъ, а сега се препоръчватъ бързитѣ кораби като ефикасно срѣдство срещу германскитѣ подводници. Обстоятелството, че се предоставя на самитѣ транспортни срѣдства да осигуряватъ своята отбрана, говори, че въ Англия сѫ на мнение какво оръжейната охрана на морскитѣ транспорти не е въ състоянне да изпълни успѣшно възложенитѣ ѝ задачи. При това остава открить въпросътъ, до кѫде се простиратъ възможноститѣ на германскитѣ подводници да развиватъ по-голѣма бързина. По този въпросъ отъ германска страна никога не сѫ били публикувани нѣкакви данни, обаче смѣло може да се приеме, че огромниятъ технически напредъкъ на германскитѣ подводници отъ първата свѣтовна война до днесъ се е проявилъ сѫщо и въ тази насока.

Освенъ това, забележително е, че англосаксонцитѣ не хранятъ никакви надежди по отношение бомбардирането на опорнитѣ точки на гер-

манскитѣ подводници, следъ като дори и отъ добре осведоменитѣ американски срѣди се изказа мнението, че германскитѣ подводни бункери отъ бетонъ и стомана сж толкова сигурни, че всѣкаква бомбардировка отъ въздуха изглежда безнадеждна.

Голѣми хладилници за риба въ Виго

Запазването на рибата въ прѣсенъ видъ и доставянето ѝ въ добро състояние като храна на населението, съставлява належаща нужда и се счита за главна цель на продоволственитѣ срѣдища въ всѣка страна, тъй като рибата представлява добро срѣдство за прехрана.

Поради това за нуждитѣ на продоволствието въ Испания, въ пристанището Виго била завършена постройката на голѣми хладилници за риба. Въ новопостроенитѣ хладилни съоржжения били складирани голѣми количества риба.

Хладилнитѣ складове сж обширни и обхващатъ обемъ около 6,000 куб. м., като разполагатъ съ нарочна фабрика за производството на ледъ. Ежедневно въ тия хладилници може да бжде замръзена до 60 тона риба.

Ледената фабрика може да произвежда годишно до 100,000 тона ледъ.

Новопостроенитѣ рибни хладилници се считатъ за най-голѣмитѣ въ Испания.

Разширение на африканскитѣ пристанища Дурбанъ и Момбаса

Въ настояще време усилено се работи за разширението и подобрение на африканското пристанище Дурбанъ, въ южна Африка. Главно, въ това пристанище се устройватъ необходимитѣ съоржжения за бързото натоварване на каменни вжглища и различни руди.

Както строителнитѣ материали, така сжщо и необходимитѣ машинни чести и съоржжения били поржчани въ Англия още при започване на настоящата война, обаче доставянето имъ било извършено едва въ последно време.

Постройката на срѣдствата за бързото натоварване на корабитѣ се наложила поради необходимостьта отъ ускорение превозването въ Англия на суровитѣ и материали, нужни за британскитѣ строителни срѣдища.

Така сжщо започнато било подобрението и на пристанището Момбаса въ Кения, снабдяването му главно съ обширни складове за запазване на товаритѣ, побиращи до 50,000 тона различни износни стоки.

Възстановяване корабното съобщение съ Шонанъ

Следъ усилена работа японцитѣ успѣли да разчистятъ входа за пристанището Шонанъ, поради което било възстановено вече корабното съобщение.

За кратко време отъ входа на това пристанище били вдигнати отъ морското дъно останкитѣ на потъналитѣ следствие военнитѣ действия 20 кораба, 38 вѣтрохода и 39 голѣми джонки.

Въ последно време Съединенитѣ Щати купили четири италиански търговски кораба, задържани въ пристанищата на Венецуела. Обслугитѣ на корабитѣ, обаче, които своевременно научили за тая продажба, извършили значителни повреди, главно въ машинитѣ и помѣщенията на котлитѣ, така щото закупенитѣ кораби били съвършенно неизползуваеми и се нуждаели отъ извършването на значителни поправки.

Нова испанска корабостроителница

Испанското министерство на търговията и промишлеността одобрило създаването на нова корабостроителница въ пристанището Палма-де-Маиорка, на Балеарскитѣ острови.

Новата корабостроителница е пригодена за постройката изключително на дървени кораби, вѣтроходи и мотори отъ по 500 бр. р. тона.

Дървени и бетонни кораби за Съединенитѣ Щати

Споредъ сведения отъ Филаделфия, морската строителна комисия на Съединенитѣ Щати възложила на две отдѣлни корабостроителници постройката на дървени и бетонни кораби.

Едната отъ корабостроителницитѣ, която получила кредитъ отъ около 4,000,000,000 лева, трѣбвало въ най-кратко време да построи и предаде добре стъкмени 100 дървени вѣтрохода съ товароносимость отъ по 1,000 тона.

Другата корабостроителница до 30 юни 1943 год. трѣбвало да построи и предаде 24 бетонни кораба, притежаващи дължина до 110 метра и товароносимость отъ по 5,200 тона.

Общата стойность на циментовитѣ кораби възлиза на 12 милиарда лева, следователно, всѣки новопостроенъ корабъ струва около 500 милиона лева, цена твърде висока.

Постройката на подобенъ видъ, дървени и циментови кораби била наложена, следствие липсата на необходимитѣ строителни материали: стоманени листове и пр. и поради голѣмата загуба на търговски кораби, причинени отъ резултатнитѣ действия на нѣмскитѣ подводници около американскитѣ брѣгове.

Новопостроенитѣ дървени и бетонни кораби били предназначени за обслужване корабоплаването между пристанищата въ Карибското море. (Американското Срѣдиземно море).

Нуждата отъ вѣтроходни кораби

Въ последнитѣ ежегодно оповестени статистически данни преди настоящата война относно корабоплаването и състоянието на търговския флотъ на различнитѣ морски държави бѣха дадени сведения и за корабитѣ, които използуватъ за двигателна сила вѣтъра.

Съгласно тия данни бѣ установено, че броятъ на вѣтроходитѣ постепенно намалява и съставлява едва 2 до 3% отъ общия тонажъ на свѣтовния търговски флотъ. Действително, преди войната още се използуваха голѣми финландски, германски и английски вѣтроходни кораби, които пренасяха само зърнени храни отъ Австралия до европейскитѣ пристанища, а сжщо и за превоза на селитра отъ Чили. Тия вѣтроходи бѣха отъ по 3000 до 4000 бр. р. тона.

Освенъ тѣзи последни остатъци отъ нѣкогашния вѣтроходенъ флотъ, различнитѣ морски държави притежаваха голѣми, четири до петь — сто-

жерни вѣтроходи, които бѣха използувани изключително за подготовката на своитѣ морски офицери, тъй като известно е, че по-голѣмата часть отъ необходимитѣ добродетели и опитность, които трѣбва да притежава всѣки морякъ, въ голѣма степень се придобиватъ предимно чрезъ службата на вѣтроходенъ корабъ.

Като последица, обаче, отъ действията на море презъ настоящата война множество кораби бѣха потопени, и воюващитѣ държави почувствоваха голѣмата нужда отъ наличието на достатъченъ корабенъ тонажъ за извършване на корабоплаването и преноса на различнитѣ хранителни, първични и др. материали и припаси.

Поради липсата на търговски кораби, вѣтроходнитѣ такива наново придобиха своето значение, и англосаксонскитѣ държави започнаха масовото имъ използуване.

Споредъ американски източници, Съединенитѣ щати създали многоброенъ вѣтроходенъ флотъ, чиито кораби се използуватъ за извършване на крайбрѣжното корабоплаване и между пристанищата на Карибско море. Затова, често въ ежедневно оповестенитѣ сведения за военнитѣ действия, германското главно командуване на въоръженитѣ сили споменава за потопяването и на „търговски вѣтроходи".

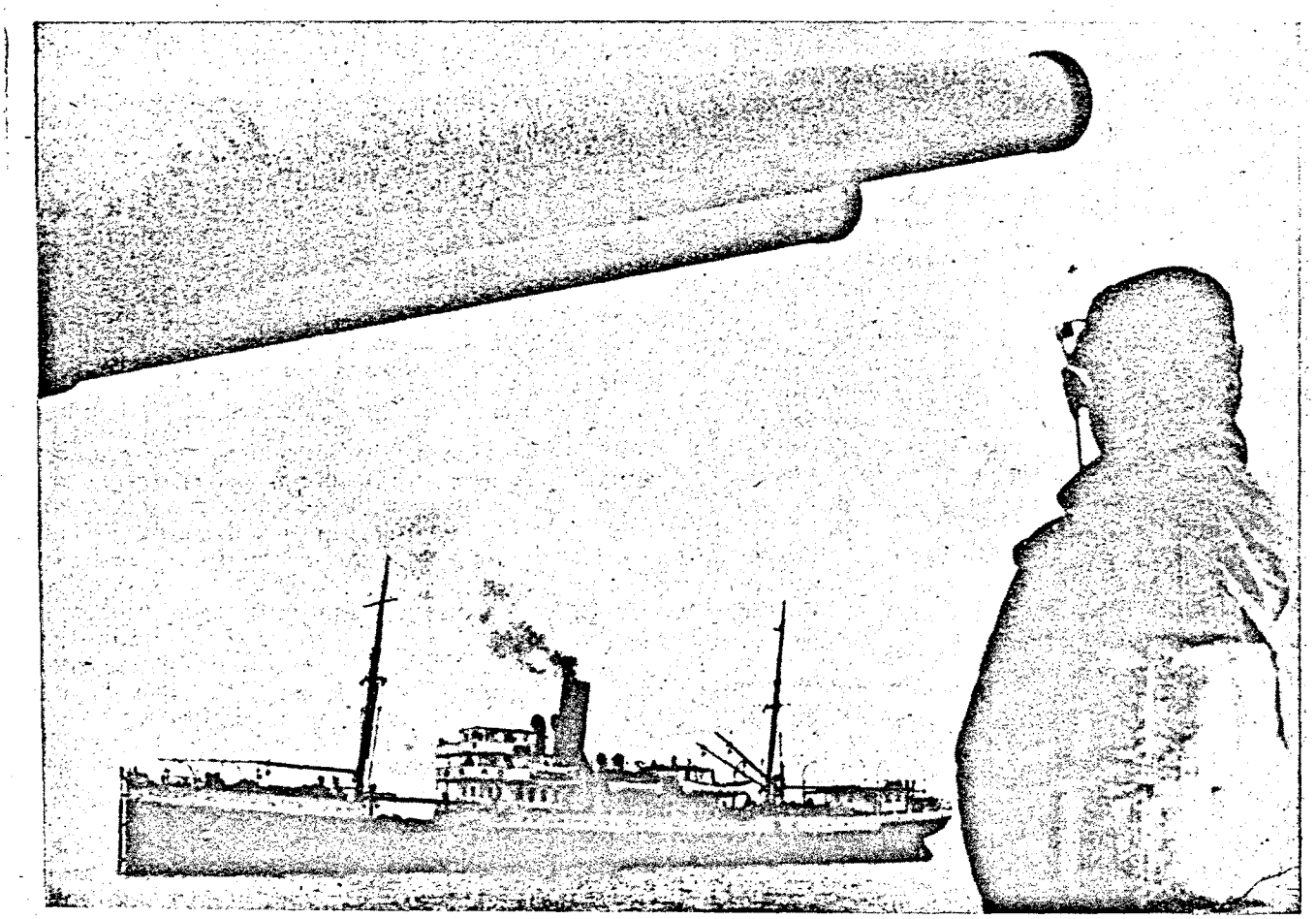
Нуждата отъ използуване на вѣтроходни кораби наложи безспорно за разполагането на така необходимия корабенъ тонажъ, чиито липса се чувства въ твърде голѣма степень отъ воюващитѣ страни.

Постройката на вѣтроходни кораби е по-лесна, изисква по-кратко време и по-малко строителни материали, които могатъ да бѫдатъ доставени и отъ мѣстния пазаръ. Освенъ това, използуването на вѣтроходнитѣ кораби се наложи на тия държави, които сѫ лишени отъ бензинъ, газьолъ и др. течни горива, корабни машини и механизми и стоманени листове, използуваеми за постройката на кораби и отъ тѣхнитѣ двигатели, и внасяни главно отъ чужбина.

Така, въ нѣкои турски корабостроителници въ Черно море сѫ построени вече значителенъ брой вѣтроходни кораби, а въ испански корабостроителници се намиратъ въ постройка голѣми мореходни вѣтроходи, предназначени за извършването на корабоплаването и пренасянето на товари въ близость на крайбрѣжието. Корабоплаването покрай китайскитѣ и манджурски брѣгове се извършва сѫщо съ вѣтроходни кораби.

Въ последно време и Япония се принуди да използува вѣтроходитѣ за пренасянето на различни товари. Така, единъ вѣтроходенъ флотъ съставенъ отъ 20 вѣтроходни кораба—джонки, билъ използуванъ за пренасянето на соя отъ Хонгконгъ за Дайренъ.

Войната наложи вѣтроходнитѣ кораби, които се считаха като примитивно срѣдство за извършване на корабоплаването, наново да бѫдатъ използувани за различния стокопревозъ и за запълване чувствителната липса на корабенъ тонажъ.

Подъ закрила на военния флотъ

ВОДЕНЪ СПОРТЪ

Европейската лига за плуване (Ligue européenne de natation), на която Българ. народ. морски сговоръ е редовенъ членъ, съ писмо отъ 20 декемврий 1942 година, ни уведомява за най-голѣмитѣ рекорди, които сж били постигнати въ Европа до 15 декемврий 1942 год. при разнитѣ видове плавания, които рекорди ний намираме за задължение да съобщимъ въ списанието като документъ за справка и да се иматъ за сведение. Постиженията сж следнитѣ:

ЗА МЖЖЕ

I. Свободно плаване

за разстояния	Име на постижитель	НАЦИОНАЛНОСТЬ	За време	Дата	Где е било състезанието	Басеинъ
100 м.	Х. Фишеръ	Германия	$56''^{8}/_{10}$	26 IV. 36	Берлинъ	25 м.
200 „	Б. Барогъ	Швеция	$2'11''^{9}/_{10}$	17 IV. 38	Аархусъ	25 „
300 „	Ж. Тарисъ	Франция	$3'37''^{6}/_{10}$	11 VI. 21	Реймсъ	25 „
400 „	Тетосъ	Унгария	$4'46''^{4}/_{10}$	24 VI. 41	Норскьопингъ	25 „
500 „	Ж. Тарисъ	Франция	$6'01''^{2}/_{10}$	23 IV. 32	Реймсъ	25 „
800 „	Ж. Тарисъ	Франция	$10'15''^{6}/_{10}$	21 VI. 32	Канъ	50 „
1000 „	Ж. Тарисъ	Франция	$12'57''^{6}/_{10}$	25 V. 32	Парижъ	50 „
1500 „	Б. Баргъ	Швеция	$19'07''^{2}/_{10}$	2 IX. 27	Булонъ	50 „
	2. Гръдно плаване					
100 м.	А. Накашъ	Франция	$1'08''^{6}/_{10}$	14 II. 42	Тулуза	25 „
200 „	А. Накашъ	Франция	$2'36''^{8}/_{10}$	6 VII 41	Марсилия	25 „
400 „	А. Хайне	Германия	$5'43''^{8}/_{10}$	10 II. 38	Копенхагенъ	25 „
500 „	А. Хайне	Германия	7'13'	7. V. 39	Шлитсенъ	25 „
	3. Гръбно плаване					
100 „	Х. Шлаутъ	Германия	$1'06''^{8}/_{10}$	6 II. 38	Дуизбургъ	25 „
200 „	Б. Богъ	Швеция	$2'26''^{6}/_{10}$	14 II. 39	Норскьопингъ	25 „
400 „	Л. Цинсъ	Франция	$5'15''^{6}/_{10}$	10 X. 42	Тропа	25 „

II. ЗА ЖЕНИ

1. Свободно плаване

100 „	В. Денъ Уденъ	Холандия	$1'04''^{6}/_{10}$	27 II. 36	Амстердамъ	25 м.
200 „	Р. Хвегелъ	Дания	$2'21''^{7}/_{10}$	11 IX. 38	Аархусъ	25 „
300 „	Р. Хвегеръ	Дания	$3'46''^{9}/_{10}$	23 I. 38	Аархусъ	25 „
400 „	Р. Хвегеръ	Дания	$5'06''^{1}/_{10}$	1 VIII 38	Копенхагенъ	25 „
400 „	Р. Хвегеръ	Дания	$6'27''^{1}/_{10}$	11 II. 40	Копенхагенъ	25 „
800 „	Р. Хвегеръ	Дания	$10'52''^{5}/_{10}$	13 VIII 41	Копенхагенъ	50 „
1000 „	Р. Хвегеръ	Дания	$13'54''^{4}/_{10}$	20 VIII 41	Копенхагенъ	50 „
1500 „	Р. Хвегеръ	Дания	$20'57''^{4}/_{10}$	20 VIII 41	Копенхагенъ	50 „
	2. Гръдно плаване					
100 „	Х. Холцнеръ	Германия	$1'20''^{2}/_{10}$	14 III. 36	Плауенъ	25 „
200 „	А. Капелъ	Германия	$2'55''^{5}/_{10}$	19 III. 41	Дюселдорфъ	25 „
400 „	А. Капелъ	Германия	$6'08''^{2}/_{10}$	11 V. 41	Дюселдорфъ	25 „
500 „	А. Капелъ	Германия	$7'48''^{4}/_{10}$	19 V. 41	Дюселдорфъ	25 „
	3 Гръбно плаване					
100 „	Кор. Кинтъ	Холандия	$1'10''^{9}/_{10}$	22 IX. 39	Ротердамъ	25 „
200 „	Кор. Кинтъ	Холандия	$2'38''^{8}/_{10}$	26 XI. 39	Ротердамъ	25 „
400 „	Р. Хвагеръ	Дания	$5'38''^{2}/_{10}$	2 V. 41	Копенхагенъ	25 „

Д. Роевъ

ЕДНА МАЙКА

Три дни и две нощи вече какъ североизточният вѣтъръ ожесточено духаше. Нѣкжде, още отъ вжтрешностьта на морето, той подгонваше предъ себе си огромни маси вода, които шибани каточели отъ безбройни камшици, напъваха мощни плещи, догонваха се една друга запѣнени и яростни, и съ ревъ се разбиваха въ скалистия брѣгъ.

Настжпи и третата нощь, безъ да донесе каквато и да е промѣна. Крайбрѣжното население зачака съ нетърпение сутриньта. Ако до тогава вѣтърътъ не спре, ще духа цѣла седмица! И тая нощь, блъсканъ три дни и три нощи отъ вѣтъра и подмѣтанъ отъ вълнитѣ, съ изпокжсани платна и пречупенъ заденъ стожеръ, двумачтовиятъ френски вѣтроходъ „Фортуна“ се натъкна на камена плитковина и потъна. Четири души отъ екипажа побързаха да се настанятъ въ малката, но оцѣлѣла още лодка и гонени отъ вѣтъра се отправиха къмъ брѣга, кждето намѣриха спасение. Преди да напустнатъ кораба, обаче, тѣ не забравиха своя другарь—петия членъ отъ екипажа, който боленъ отъ треска лежеше въ кубрика. Когато го потърсиха обаче, той бѣше изчезналъ! — Излѣзълъ е навънъ, морето го е грабнало и отнесло — решиха тѣ. А бѣше добъръ другарь и морякъ!..

Малкото крайбрѣжно градче посрещна съ истинско съчувствие спасилитѣ се. Още сутриньта всички знаеха за станалото, и тъй като всички тукъ бѣха свързали живота си съ морето, почувствуваха загубата като своя и съ грижитѣ си за пострадалитѣ доказаха своитѣ съжаления за станалото.

Петиятъ човѣкъ отъ екипажа на вѣтрохода, обаче, не бѣше загиналъ! Малко преди да го потърсятъ, предчувствувалъ края, макаръ и изнемощѣлъ отъ треската,той се надигна. Надѣна попадналата предъ очитѣ му спасителна риза и съ мжка, държейки се за перилата на стълбата излѣзе на палубата. Поиска да отиде при другаритѣ си, но една вълна надигна върху плещитѣ си вѣтрохода, спустна го следъ това низко, тъй, че следващата следъ нея вълна го залѣ цѣлия. Отичайки се тя отнесе съ себе си и болния.

Съвзелъ се отъ удара, той подири съ погледъ вѣтрохода, но не го видѣ никжде. Бурята и тъмнината го бѣха каточели погълнали. Нѣколко дървета пометени сжщо отъ палубата се блъскаха край него. Спасителната риза го подържаше достатъчно надъ водата, но предчувствувалъ, че силитѣ му, поддържани отъ инстинкта за самосъхранение, скоро ще го напустнатъ, той завърза съ колана си две дървета и като се прехвърли върху тѣхъ, остави се така да бжде носенъ отъ вълнитѣ и вѣтъра.

На разсъмване бурята намалѣ. Три дни и три нощи лудуване й бѣ достатъчно и съ настжпването на деня тя значително намалѣ. Слънцето се издигна засмѣно, доволно каточели и то отъ поправянето на времето. Къмъ обѣдъ мъртвото вълнение и слабиятъ с. източенъ вѣтъръ изхвърлиха двете дървета близо край брѣга. Съ последни сили, подържанъ отъ спасителната риза, болниятъ се добра до твърдата земя и падна изтощенъ. Силното слънце започна да суши дрехитѣ му. Починалъ си малко, той подири нѣкжде мѣсто, за да скрие отъ парящитѣ лжчи, които го изгаряха. Наближаваше и времето, когато треската щѣше да го разтърси и отнеме съвършено силитѣ му. Измжчваше го силна жажда, устнитѣ му, засъхнали, побѣлѣли отъ морската соль, се бѣха напукали и го болѣха. За голѣма своя радость, той забеляза наблизо до една скала да тече вода. Съ последни усилия, ту пълзешкомъ, ту полуизправенъ, той се довлѣче до тамъ и потопи устни въ животворната течность.

Късно следъ обѣдъ пристжпа на треската отмина. Водата възвърна малко силитѣ му и подпирайки се на една намѣрена наблизо тояга, той се изкачи горе на брѣга и подири съ погледъ нѣкакво селище. Далеко къмъ залѣза на слънцето се виждаше очертанието на голѣмъ градъ. Точно на противоположната страна, но близо, върху издаденъ въ морето полуостровъ, лежеше малко градче. Кои бѣха тия градове и въ коя отъ тритѣ страни заемащи западнитѣ брѣгове на Черното море, се намираше, той не знаеше.

Взелъ бързо своето решение съ бавни и несигурни крачки той се запжти къмъ малкия градъ.

Тоя день баба Мария се прибра на свечеряване въ кжщи. Въпрѣки своитѣ 60 години, тя прекара деня на лозе, кждето помагайки наглеждаше работницитѣ. Придружаваше я 13-14 годишно момиче, дъщеря на сестра й, което тя бѣ взела при себе си хемъ да й помага, хемъ да й бжде другарь въ кжщи. Прибирайки се въ града, срещнаха ги жени, които веднага следъ поздрава побързаха да й предадатъ новината. Баба Мария изтръпна. Женитѣ дълго й говориха, но отъ всичко тя чу и запомни само това, че е потъналъ вѣтроходъ, че четирима души сж се спасили, а единиятъ, най-младиятъ, петиятъ човѣкъ отъ екипажа е изчезналъ т. е. загиналъ. Влѣзла въ кжщи, тя съблѣче набързо горната си дрѣха и побърза да запали кандилото. Недовършила молитвата си, погледа й бѣше привлѣченъ презъ прозореца на улицата. Точно предъ вратата и престжпайки едвамъ, съ помощьта на една тояга, минаваше нѣкакъвъ човѣкъ. Въпрѣки падащия вече мракъ тя добре различи изпокжсаната му риза. Бѣше босъ съ измжченъ и уморенъ видъ. Изведнъжъ той спрѣ, огледа се наоколо и като видѣ камъка предъ вратата, кждето баба Мария си почиваше и бъбрѣше съ женитѣ вечерь, той се отправи къмъ него и се опита да седне. Силитѣ му обаче, го напустнаха и той се събори като трупъ.

— Кой ли ще е, Боже? — помисли си старата жена. Като видѣ, обаче, какъ той падна върху камъка, тя не се стърпѣ и въпрѣки шейсеттѣ си години се затича навънъ.

— Кой си ти и какво ти е?—запита тя нерешително изправила се предъ непознатия. Той съ мжка подигна натежалата си глава, погледна съ помжтенъ погледъ старата жена и изпъшка нѣщо, което тя не разбра. Главата му падна пакъ върху гърдитѣ, а ржцетѣ му се отпустнаха немощни.

Сърдцето на старата жена биеше въ тревога! Кой може да бжде тоя човѣкъ, и отъ какво може да страда! Какво и проговори той, че тя нищо не разбра!? Озадачена, тя започна да го разглежда. Брадясалъ, съ изпито болно лице, съ побѣлѣли

дрехи, лице и коси, сжщо като че ли е излѣзълъ отъ морето, и морската соль е кристализирала по него. Това още повече я озадачи. Въ единъ мигъ, обаче, вгледала се въ хубзво изписаната на ржката му котва, надъ която всрѣдъ голѣмъ кржгъ бѣ изрисуванъ двумачтовъ вѣтроходъ, тя трепна. Очитѣ й се отвориха широко, и задавенъ викъ се изтръгна отъ гърдитѣ й На вика й затича момичето и запита какво има.

—Бързо,—завика му тя,—помогни ми! Ахъ Боже, та това е петиятъ... да петиятъ...най младиятъ! —И като го прехвана изотзадъ презъ гърдитѣ, подпомогната отъ момичето, тя повлѣче непознатия къмъ кжщи, повтаряйки: — Боже, той е, петиятъ...

Презъ цѣлата нощь тя не напустна нито за минута леглото на болния. Обхванатъ отъ треска, той се мѣташе, говорѣше думи на неразбранъ езикъ и едва чакъ на сутриньта съ мокра кърпа на челото, постояно смѣнявана отъ старата жена той се успокои и заспа.

Привечеръ, когато се опомни, първото нѣщо което видѣ, бѣ нейното измжчено лице, което презъ сълзи му се усмихваше.

Момичето доведе лѣкарь. Той прегледа болния, говори съ него на сжщия непознатъ езикъ, и като предписа лѣкарства и успокои баба Мария, си отиде. Следващата нощь болниятъ бѣ по-добре! На другия день сутриньта предъ кжщи спрѣ автомобилъ Баба Мария чу свирката и спирането на мотора, но тъй като и другъ пжть предъ тѣхъ бѣха спирали автомобили, не обърна внимание. Седнала до леглото на болния, тя милваше косата му, и нѣжно му говорѣше. Бѣше се унесла, но живото отваряне на вратата я накара да се опомни. Влѣзе докторътъ, а следъ него двама напознати. Единиятъ отъ тѣхъ веднага се хвърли къмъ болния и радостно застиска ржцетѣ му говорейки му нѣщо. Болниятъ се размърда, и видимо зарадванъ заразправя нѣщо, сочейки старата жена. Тя не разбираше нищо отъ това, което ставаше предъ очитѣ й. Кои бѣха тия хора и защо бѣха дошли!? Погледна въпросително доктора.

— Този е неговъ другарь, отъ спасилитѣ се, бабо,—обясни й той. — А този пъкъ е отъ консулството. Съобщихъ имъ, и тѣ дойдоха да си го взематъ. Следъ като се закрепне малко, ще го изпратятъ въ родината му... при родителитѣ му.

—Дошли да го взематъ, — повтори на ума си старата.—ще го изпратятъ при... Тя поиска да възрази нѣщо, но двамата чужденци помогнаха на болния да стане и го поведоха навънъ. Тя ги последва съ широко отворени очи. Преди да влѣзе въ автомобила, болниятъ каза нѣщо на единия отъ непознатитѣ. Последниятъ извади портмонето си и избра една едра банкнота. Болниятъ я взе, хвана ржката на старата и, говорейки нѣщо, й подаде парите. Тя обаче, задържа ржката му и впила погледъ въ него стоеше вцепенена.

— Вземи,—обърна се докторътъ къмъ нея, — искатъ да ти се отплатятъ.

—Не,— едва промълвиха треперящитѣ й устни а очитѣ и плуваха въ сълзи. Болниятъ се обърна къмъ лѣкаря и каза нѣщо. Тоя преведе.

—Като нещѣшъ пари, искатъ да знаятъ името ти... кажи имъ! Ще си го запишатъ! Какъ се казвашъ?...

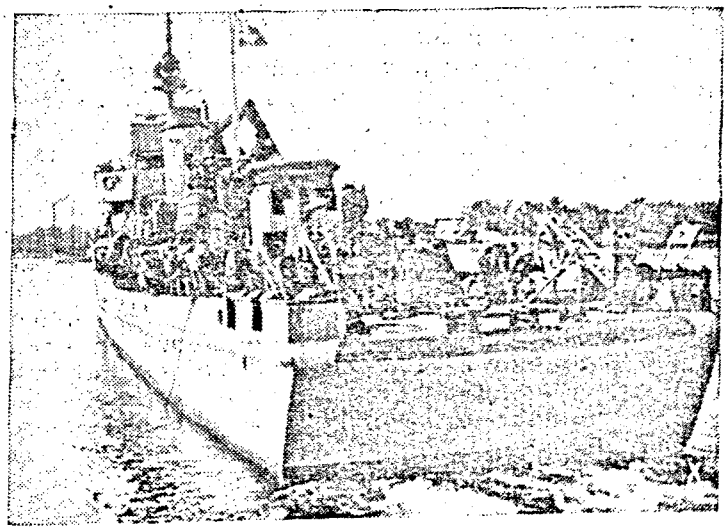
—Какъ се казвамъ.. Една моряшка майка, сине, една моряшка майка...—едва продума тя стискайки ржката на болния, не снемайки просълзенитѣ си очи отъ него. Лѣкарьтъ преведе. Просълзенъ болниятъ се наведе и задържа нѣколко минути устнитѣ си върху старческата й ржка...

Баба Мария стоя и гледа следъ тѣхъ, докато автомобилътъ не изчезна на завоя. Въ последния мигъ отъ тамъ една ржка махна. Нѣщо като че ли се откжсна отъ сърдцето й. Сжщо тъй, както когато изпращаше своя синъ на пжть.

Своя синъ! Влѣзла въ кжщи тя взе портрета му, изправи се предъ прозореца и помилва скжпото изображение.

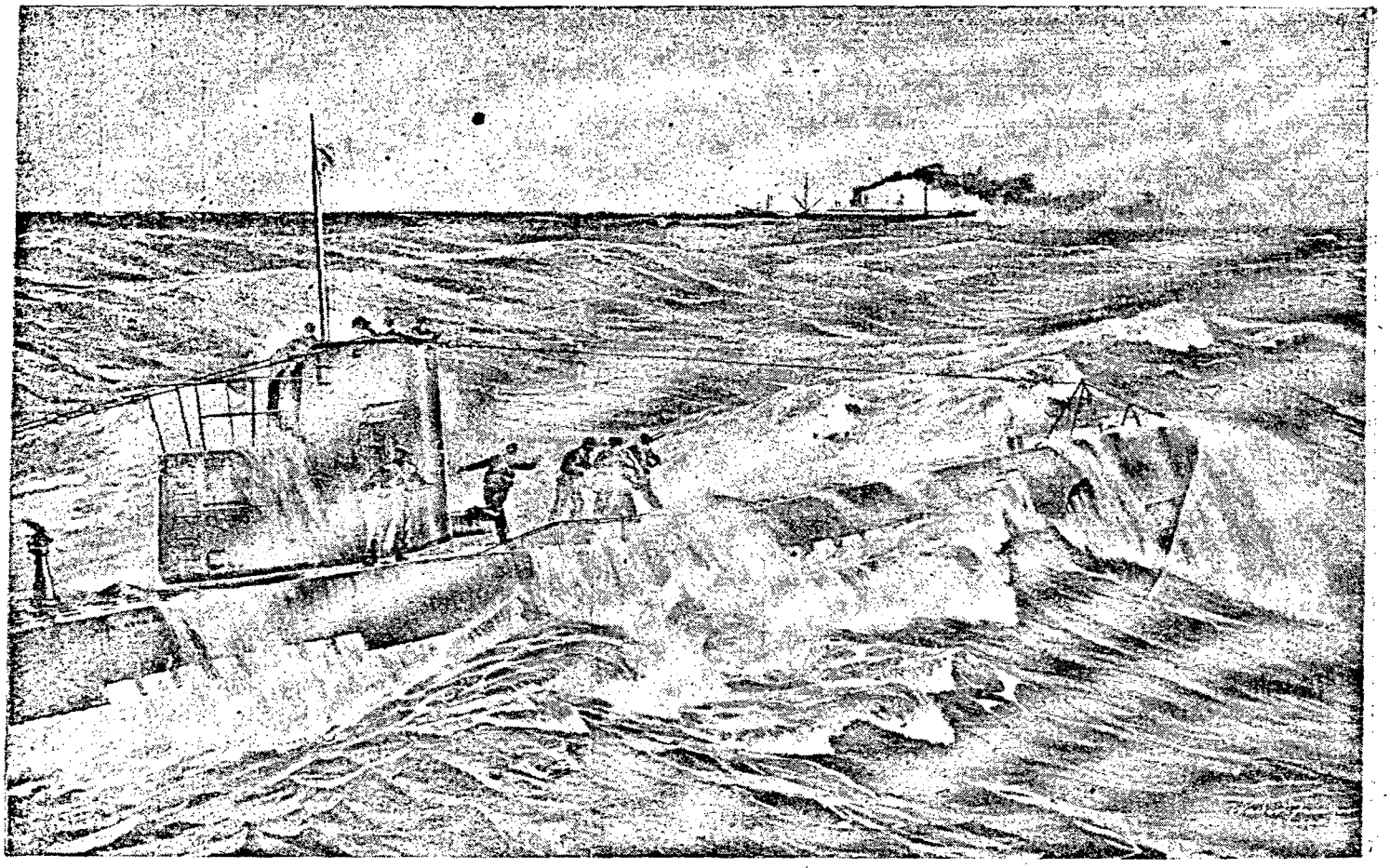
—Познахъ го, сине,—заговори му тя,—познахъ го че е петиятъ. Познахъ го по очитѣ, по дъха на соль и на море... и по рисунката на ржката му... Богъ ми го изпрати, сине! Въ неговото лице, презъ цѣлото време азъ виждахъ тебъ! Като че ли ти си бѣше дошълъ... сега, и той си отиде. Ще го изпратятъ при родителитѣ му... ще му се радватъ... а ти, ти никога не ще се върнешъ...

Застанала неподвижно до прозореца, притиснала до гърдитѣ си скжпия образъ на сина си, тя плъзгаше взоръ по безкрайната ширъ на морето. Тамъ нѣкжде въ една бурна нощь бѣ загиналъ нейниятъ единственъ синъ.

Подготовка за завладяването на островъ Йозелъ

Германски миночистачи въ походъ

Германски подводникъ въ действие срещу търговскитѣ кораби на противника

ку.

Действията по море презъ м. септември и м. октомври 1942 година

1 септември: Действуващитѣ въ Черно море германски торпедни л о д к и атакували единъ движещъ се въ близость на Кавказкото крайбрѣжие руски корабенъ керванъ и успѣли да потопятъ единъ корабъ отъ 4500 бр. р. тона.

3 септември: Нѣмското главно командуване на въоржженитѣ сили съобщило, че предъ Новоросийскъ германски и италиянски торпедни лодки атакували единъ неприятелски керванъ и потопили нѣколко кораба, възлизащи на 15,400 бр. р. тона.

4 септември: Въ водитѣ около Новоросийскъ нѣмски торпедни лодки атакували и потопили 8500 бр. р. тона кораби.

6 септември: Нѣмското главно командуване на въоржженитѣ сили съобщило, че въ първата седмица на септември били потопени 51 неприятелски търговски кораба възлизащи общо на 227900 бр. р. тона.

7 септември: Действуващитѣ въ Атлантически океанъ германски подводници съобщили за потопяването на общо 17 кораба съ 108000 бр. р. тона.

8 септември: Пореди голѣмата опасность отъ действията на нѣмскитѣ подводници американското правителство предлагало на своитѣ капитани на търговски кораби, движещи се въ керванъ къмъ Мурманскъ, по 500 долара (около 70,000 лева), дневно.

9 септември: Въ Срѣдиземно море билъ потопенъ единъ английски подводникъ.

10 септември: Американскиятъ презокеански пжтнически корабъ „Манхатанъ" отъ 24,289 бр. р. тона на пжть отъ Англия за Америка билъ атакуванъ и опожаренъ.

11 септември: Английски торпедни лодки атакували безрезултатно въ канала Ламаншъ единъ нѣмски корабенъ керванъ.

Италиянски морски сили потопили въ Срѣдиземно море единъ английски подводникъ.

Отъ американска страна било съобщено, че отъ започването на военнитѣ действия, морскитѣ сили на Съединенитѣ щати загубили 12,000 моряка, убити и изчезнали.

13 септември: Действуващитѣ въ Атлантически океанъ нѣмски подводници съобщили за потопяването на 121500 бр. р. тона неприятелски търговски кораби.

14 септември: Нѣмски подводници продължили преследването и атакуването на неприятелски корабенъ керванъ въ северната часть на Ат-

лантически океанъ, като потопили нови 122,000 бр. р. тона кораби и засегнали тежко съ торпедни удари два изтрѣбителя, 1 корветенъ и 6 превозни кораба.

Английски военни и превозни кораби въ продължение на петь часа извършили безуспѣшенъ опитъ за стоварване на десантни войски при Тобрукъ. Десантътъ билъ отблъснатъ, като англичанитѣ загубили отъ действието на брѣговата артилерия и въздушнитѣ сили: 2 кръстосача, 4 изтрѣбителя 1 корветенъ корабъ, нѣколко торпедоносеца и множество десантни моторни лодки и 580 пленници.

16 септември: Отъ действията на германскитѣ и финладски морски сили въ Балтийско море и Финския заливъ, отъ започване на войната срещу болшевизма били потопени общо 26 руски подводника.

Въ западната часть на Северно море нѣмски преднопостови кораби завързали сражение съ английски торпедни лодки и потопили две отъ тѣхъ.

18 септември: Италиански нападателни лодки успѣли да проникнатъ въ пристанището на Гибралтаръ, гдето атакували и потопили чрезъ торпеда нѣколко търговски кораби.

19 септември; Действуващитѣ въ Карайбско море, въ водитѣ около Африка, предъ устието на С. Лоренци и Северно ледовито море нѣмски подводници съобщили за потопяването на 19 кораба възлизащи общо на 100,000 бр. р. тона.

20 септември: Нѣмското главно командуване съобщило, че отъ 13 до 19 септем. германски морски и въздушни сили, атакували единъ силно охраняванъ неприятелски керванъ отъ 45 кораба, като потопили всичко 38 кораба, възлизащи общо 270,000 бр. р. тона.

Въ Срѣдиземно море били потопени единъ 1200 тоненъ корабъ и 4 английски превозни вѣтрохода.

Действията по море презъ октомври 1942 год.

2 октомври: Английски торпедни лодки атакували край холандскитѣ брѣгове единъ нѣмски охраняванъ корабенъ керванъ. Пресрещнати своевременно отъ придружаващитѣ кервана кораби, торпедчитѣ лодки завързали ожесточено сражение и били принудени да се оттеглятъ. Единъ нѣмски преднопостовъ корабъ билъ потопенъ. Две английски торпедни лодки били тежко повредени и четири потопени.

Съобщено било, че Съединенитѣ щати загубили въ водитѣ на Тихия океанъ следнитѣ бойни кораби: 6 линейни кораба (2 отъ вида на „Калифорния", 1 „Мариландъ", 1 „Аризона", 1 „Оклахама" и 1 отъ вида на „Утахъ"); 7 самолетоносача („Лексингтонъ", „Саратога", „Йорктоунъ", „Ентерпрайсъ", „Ланглей" и 2 отъ неизвестенъ видъ); 14 кръстосвача, 8 изтрѣбителя и 59 подводника.

3 октомври: Германски торпедни лодки потопили край брѣговетѣ на Англия единъ търговски корабъ отъ 2,500 бр. р. тона и единъ охранителенъ корабъ.

5 октомври: Отъ действието на нѣмскитѣ въздушни и морски сили, предимно торпедни лодки, презъ месецъ септември Русия загубила следнитѣ кораби: Въ Черно море: Потопени 24 търговски кораба, възлизащи общо на 42,000 бр. р. тона, 1 канонерка, 1 торпедоносецъ, 1 минопоставачъ и 1 охранителенъ корабъ. Въ Балтийско море били потопени единъ подводникъ и единъ охранителенъ корабъ, а по Волга и Ладожкото езеро: 11 търговски кораба потопени и 26 други и 1 плаващъ докъ силно повредени.

Предъ холандскитѣ брѣгове се завързало морско сражение между нѣмски преднопостови кораби и английски торпедни лодки, които били прогонени.

Съединенитѣ щати признали за потопяването въ Тихия океанъ на новия американски подводникъ „Грунионъ", притежаващъ водоизмѣстване 1,526 тона.

6 октомври: Нѣмски подводници, действуващи въ Атлантически океанъ потопили предъ брѣговетѣ на Африка и Южна Америка 5 неприятелски търговски кораба.

Италиански подводникъ подъ командуването на капитанъ I р. Гросси потопилъ американския линеенъ корабь „Мисисипи", притежаващъ водоизмѣстване 33,000 тона, въоръженъ съ 12 — 356 и 20—127 мм. орждия и носящъ 3 водосамолета.

8 октомври: Нѣмски торпедни лодки извършили набѣгъ къмъ английскитѣ брѣгове, презъ време на който атакували и потопили 4 търговски кораба възлизащи на 11 500 бр. р. тона и 1 охранителенъ корабъ, като засегнали тежко съ торпедни удари други два търговски кораба.

10 октомври: Действуващитѣ въ водитѣ на Атлантически океанъ германски подводници съобщили за потопяването на следния брой англо-американски кораби, часть отъ които влизали въ състава на добре охранявани корабни керванъ: въ водитѣ предъ пристанището Капщатъ—12 търговски кораба съ общо 74 000 бр. р. тона; край южнитѣ американски брѣгове, въ залива С. Лоренцъ и северната часть на Атлантически океанъ други 10 кораба съ 67,000 бр. р. тона или всичко 22 кораба възлизащи общо на 141,000 бр. р. тона. Между потопенитѣ кораби се намиралъ и хладилния корабъ „Андалучиа старъ" 15,000 бр. р. тона, натоваренъ съ замръзено месо за Англия.

Английското адмиралтейство признало за загубата на кръстосача „Ковентри" (4 290 тона, десеть 102 мм. и шестнадесеть 40 мм. орждия), който билъ потопенъ въ източната часть на Срѣдиземно море.

Германското главно командуване на въоръженитѣ сили съобщило, че отъ започване на войната били потопени надъ 4,600,000 бр. р. тона кораби, предназначени за превоза на течни горива.

11 октомври: Единъ отъ действуващитѣ въ Атлантическия океанъ италиански подводници съобщилъ за потопяването на голѣмия английски презокеански корабъ „Iroside" отъ 20,000 бр. р. тона, като повредилъ тежко съ торпедни удари презокеанския корабъ „Noa Hellas", отъ 17,000 бр. р. тона.

12 октомври: Италиански подводникъ потопилъ въ Срѣдиземно море, чрезъ торпеденъ ударъ единъ английски подводникъ.

14 октомври: Английски подводникъ потопилъ въ Срѣдиземно море единъ италиански корабъ, пренасящъ 400 души пленници, отъ които могли да бѫдатъ спасени само 271 човѣка.

Нѣмски подводници потопили въ водитѣ около Капщатъ английскитѣ пѫтнически кораби „Orcades" (23,456 бр. р. т.) и „Duchess of Athole (20,119 бр. р. т.) и други 2 кораба съ 17,425 бр. р. тона

или общо 61,000 тона кораби, пренасящи войски за Египетъ и Срѣдния Изтокъ.

Въ северната часть на Атлантически океанъ, германскитѣ подводници следъ упорито преследване на корабенъ керванъ успѣли да потопятъ 14 кораба съ общо 82,000 бр. р. тона и общо били потопени 18 кораба възлизащи на 143,000 бр. р. тона.

15 октомври: Край английскитѣ брѣгове нѣмски торпедни лодки атакували и потопили 4 търговски кораба съ общо 8,000 бр. р. тона.

17 *октомври:* Американски войски били стоварени и завзели негърската република въ западна Африка—Либерия.

Японски морски сили потопили въ Кораловото море единъ превозенъ корабъ на войски отъ 6,200 бр. р. тона.

21 октомври: Главното германско командуване на въоржженитѣ сили съобщило, че отъ започването на войната въ Черно море били потопени 60 руски търговски кораба, пренасящи хранителни и бойни припаси за различни пристанища на Кавказъ.

22 октомври: Отъ започването на военнитѣ действия германскитѣ торпедни лодки потопили общо следния брой военни кораби: 15 изтрѣбители, 2 торпедоносеца, 1 спомагателенъ кръстосвачъ, 3 подводника, 5 охранителни кораба, 2 торпедни лодки и 11 други кораба.

За сжщото време торпеднитѣ лодки потопили всичко 134 търговски кораба, възлизащи общо на 571,650 бр. р. тона, между които и 12 петролопреносвача.

Въ морското сражение около Соломоновитѣ острови въ Тихия океанъ били потопени 2 американски изтрѣбители.

25 октомври: Върховното командуване на нѣмскитѣ въоржжени сили съобщило, че действуващитѣ въ Атлантически океанъ германски подводници, въпрѣки бушуващитѣ есенни бури и ожесточени бойеве, потопили въ района между Ледовитото море и южния край на Африка всичко 16 търговски кораба, възлизащи общо на 104,000 бр. р. тона, като засегнали съ торпеда и повредили тежко 1 изтрѣбитель и други 3 кораба. Потопенъ билъ сжщо и единъ изтрѣбитель.

26 октомври: Японското главно командуване съобщило, че презъ време на третото морско сражение край Соломоновитѣ острови англо-американскитѣ загуби били следнитѣ: потопени 4 самолетоносача, 1 линеенъ корабъ и единъ другъ боенъ такъвъ, свалени 200 самолета и тежко повредени: 1 линеенъ корабъ, 3 кръстосвача и 1 изтрѣбитель.

За времето отъ 25 августъ до 25 октомврий 1942 год. японскитѣ морски и въздушни сили потопили следнитѣ неприятелски кораби: Самолетоносачътъ „Wasp" (14700 т.), 3 кръстосвача, 5 изтрѣбителя, 6 подводника, 1 миночистачъ и 6 превозни кораба, като били свалени и разрушени надъ 500 самолета.

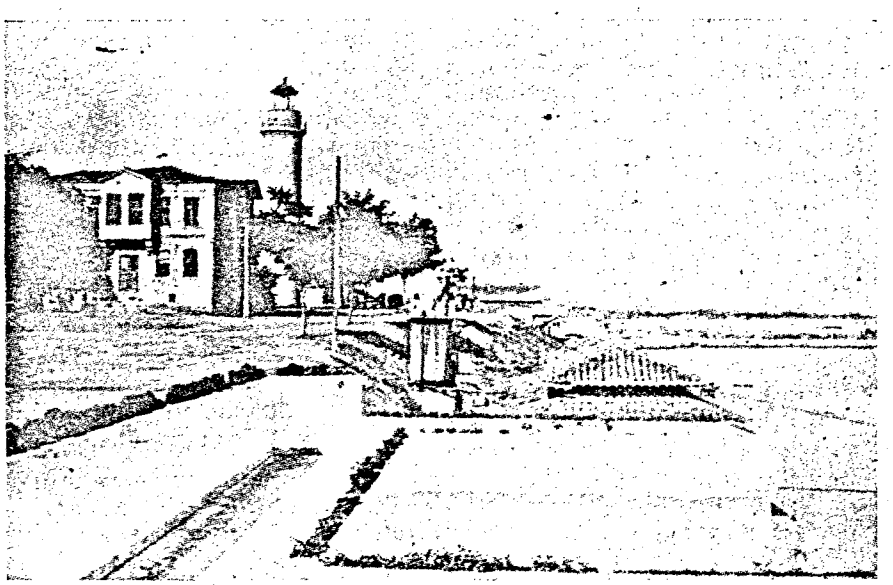
За сжщото време японскитѣ загуби били следнитѣ кораби: 2 кръстосвача, 2 изтрѣбители, 1 подводникъ, 5 превозни кораба и 103 самолета.

Отъ американска страна било съобщено за загубитѣ на американския флотъ въ хора, общо 15811 души, отъ които 4454 убити.

30 октомври: Действуващитѣ въ Атлантически океанъ нѣмски подводници потопили 15 търговски кораба, възлизащи общо на 100925 бр. р. тона.

31 октомврий: Въ упорити и съсрѣдоточени действия срещу силно охраняванъ англо-американски корабенъ керванъ въ близость на Канарскитѣ острови, нѣмски подводници успѣли да потопятъ други 14 кораба възлизащи на 101,000 бр. р. тона Корабитѣ били натоварени съ суровини и първични материали отъ Африка предназначени за американски пристанища.

Презъ септември отъ действията на германскитѣ морски и въздушни сили били потопени 161 англо-американски кораби възлизащи общо на 1,011,700 бр. р. тона, като други 22 търговски кораба били тежко повредени.

Изгледъ отъ нашия бѣломорски брѣгъ

Лейтенантъ Г. Георгиевъ

ПОДВОДНИЦИ

(продължение отъ 8 книжка)

Изпитвахъ двойно чувство. Имахъ желание да се върна въ базата си и да разбера какъ понася дейностьта ми Англия, а отъ друга страна се страхувахъ, че въ моето отсжтствие ще се промъкнатъ доста кораби. Но нѣма що, наложително бѣше да се върна.

Подводникътъ безъ база не може да сжществува.

Двата подводника пристигнаха въ базата — вила на 20 априлъ При носъ Врайтъ вземахме отъ едно малко корабче единъ английски вестникъ Въ него се казваше:

„Жито 84, просо 60, ечмикъ 62".

Какво значатъ битки, сражения и бомбардировки предъ това!

Цѣлиятъ нашъ брѣгъ на Норландъ бѣше блокиранъ отъ нѣколко реда радиално разположени кордони отъ кораби, а и най-малкото пристанище бѣше завзето и щателно пазено отъ англичанитѣ. Но тѣ никога не можеха да допустнатъ, че една малка варосана вила ще може да служи за база на тия малки, но страшни подводни корабчета. Извънредно радостно чувство изпитахъ, когато презъ перископа видѣхъ базата-вила бѣла и усмихваща ми се; сякашъ и тя ликуваше отъ това, що бѣхме сторили за милото си отечество.

Сжщата нощь застанахъ срещу вилата и, когато излѣзохъ на брѣга, намѣрихъ всичко непокжтнато.

Преди изгрѣвъ на слънцето пристигна „Бета".

Нѣмамъ възможность да ви разправя за всичко онова, което намѣрихъ въ нашата скромна база. Изпратенитѣ ми поздрави ще останатъ за винаги символи на благородството и добре изпълненъ отечественъ дългъ за моето семейство.

Между многобройнитѣ приветствия бѣха и тия отъ моя обичанъ Царь. Тѣзи приветствия останаха силно запечатани въ моята паметь, и никога не ще да ги забравя. Негово Величество искаше да му се представя въ Хауптвилъ, но решихъ за пръвъ пжть отъ моята военна служба да не изпълня волята му.

Необходими ни бѣха две нощи за екипиране, понеже презъ деня нищо не можеше да се работи а това налагаше да се намирамъ неотлжчно при хората си. На третия день въ 4 часа сутриньта малката „Бета" и моята „Йота" излѣзохме въ море и отплувахме къмъ първата база — рѣката Темза.

Въ базата-вила нѣмахъ време да чета вестници, понеже се приготвяхме за походъ, но на пжть прочетохъ всичко, и ми стана ясно онова, което бѣ ставало. Англичанитѣ бѣха завзели всичкитѣ наши пристанища, но това не бѣ отъ голѣмо значение, понеже многобройнитѣ ни желѣзопжтни линии ни свързваха съ частитѣ отъ Европа. Ценитѣ се бѣха измѣнили малко, но индустрията функционираше както преди.

Говорѣше се, че англичанитѣ щѣли да десантиратъ войски и да нахлуятъ въ вжтрешностьта на страната.

При наличностьта на наши подводници въ море тази десантна операция бѣше обречена на гибель, и азъ затова не се страхувахъ. Англия бѣше почнала да се задушава. Тя нормално получава 4/5 отъ съестнитѣ си продукти отъ вънъ, но такива сега идваха съвършено малко, и ценитѣ продължаваха своето пропорционално качване. Корабнитѣ дружества искаха за превозъ на храна извънредно много, а отъ това и цената имъ стана голѣма и недостжпна за широката маса. Единъ килограмъ хлѣбъ, който при обикновенно време струва петь пени сега се продаваше за 1 шилингъ и 2 пени. Агнешкото месо бѣше 2 шилинга и 9 пени. Всичко останало се продаваше пропорционално на тия цени. Правителството веднага се разпореди да се посѣе царевица, но тя не можеше да бжде пожената преди да минатъ петь месеца, а дотогава половината население щѣше да умре отъ гладъ. Правителството вършеше голѣми агитации всрѣдъ народа, съ цель да подигне духа му и да го склони къмъ търпение; пишеха и говорѣха, че блокадата е временна, скоро ще мине, и че ще дойдатъ пакъ нормалнитѣ времена.

Обаче ценитѣ продължаваха да се покачватъ.

Смъртностьта между децата всѣки день се увеличаваше по липса на млѣко. Млѣкото стана луксъ поради избиването на добитъка за храна.

Голѣми стачки ставаха въ минитѣ на Ланширъ и Мидлсисъ. Въ западния Лондонъ се подготвяше социалистически бунтъ, който можеше да вземе размѣритѣ на една безпощадна гражданска война. Нѣкои вестници даже бѣха почнали да пишатъ, че вече е време да се сложи край на тази трагедия, за да се избѣгнатъ последици, незапомнени досега въ историята на Англия.

Възложихъ си задачата да докажа, че тия вестници бѣха прави.

На 2 май бѣхъ при пѣсъцитѣ на Маплинъ, на северъ отъ устието на Темза. „Бета", отиде при Солентъ на мѣстото на потъналата „Капа". Сега вече напълно душахме Англия: Саутхямптънъ, Бристолъ, Ливерпулъ, Северниятъ каналъ, изходитѣ на Глазговъ, всичко бѣше блокирано отъ нашитѣ подводници.

По-голѣмата часть отъ населението буквално гладуваше. Къмъ тази дата се продаваше жито — 100, просо и ечмикъ — 80. При това положение и най-неотстжпчивитѣ видѣха, че положението е отчаяно, и че така повече не може да се продължава.

Въ голѣмитѣ градове изгладнѣли тълпи надаваха животински викове предъ общинитѣ и убиваха видни държавни служители. Тѣзи тълпи бѣха предимно отъ отчаяни жени, озвѣрени отъ изживѣния ужасъ да гледатъ какъ собственитѣ имъ деца биваха грабвани отъ коварната смъртъ. Въ селата корени, треви, кори и др. отдавна служеха за храна, частнитѣ кжщи на министритѣ бѣха щателно пазени отъ войници. Парламентътъ бѣ охраняванъ отъ цѣла дружина. Министъръ председателътъ и министърътъ на външнитѣ работи бѣха нападнати на два пжти съ цель да бждатъ убити. Не трѣба да се забравя, че въпрѣки всичко това, което ставаше, правителството бѣше влѣзло въ война съ съгласието на народа. Истински виновници за това положение бѣха тия политици и държавници

които не бѣха достатъчно прозорливи да разбератъ, че Англия трѣбва сама да си произвежда хранитѣ, и че паритѣ харчени за армията и флота сж безцелно хвърлени, когато противницитѣ имъ иматъ подводници, командувани отъ смѣли офицери

Нѣколко пжти Англия е влизала безразсждно въ война, но винаги е могла да се откопчи безнаказано. Този пжть, обаче, трѣбва да заплати неразумната си постжпка. Не трѣбва винаги човѣкъ да мисли, че щастието ще му бжде спаситель.

Нѣма да разказвамъ какво правѣхъ въ базата —вила при второто завръщане; то не се отличава отъ първото завръщане по нищо. Презъ това мое отсжтствие английскитѣ кораби се бѣха много окуражили и се мѣркаха по-често изъ канала.

Първия день потопихъ четири кораба, а на другия день въ френски води потопихъ нѣколко други.

Следния день въ подводно състояние се повреди единъ кранъ отъ потопителната система и едва можахме да изплаваме на повърхностьта. Къмъ края на тази седмица по канала вече не се мѣркаше никакъвъ корабъ. Това застави менъ и „Бета" да се спуснемъ на югъ къмъ Ливерпулъ. „Делта" ни даде окуражителни известия. Нашата работа бѣше на привършване. Ний не можехме да спремъ напълно всичката храна за Англия, но покачихме цената й до такава степень, че стана недостжпна за широката народна маса.

Дори и най-гордитѣ и твърди англичани не можаха да устоятъ вече. Краятъ наближаваше.

Победата

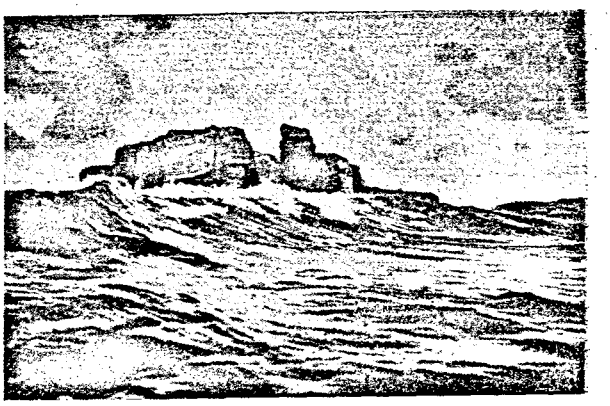
Спомнямъ си, какъ научихъ новината, че англичанитѣ сж капитулирали. Може ли вашето въображение да си представи, какво значеше това за менъ?

Не бѣхъ ли азъ най-голѣмиятъ щастливецъ? Оправдахъ ли довѣрието, което ми възложиха Царь и Родина? Изпълнихъ ли достойно своя дългъ? Доказахъ ли, че моята кръвь и тая на прадѣдитѣ ми е една и сжща?

Лежахме потопени при Селзей, подавайки перископа отъ време на време. Азъ видѣхъ единъ малъкъ военен корабъ съ курсъ надолу по канала. Нѣмахъ обичай да се занимавамъ съ кораби, отиващи надолу, обаче този съ своитѣ бавни и зигзагообразни движения къмъ менъ ми обърна вниманието. Взехъ да вървамъ, че търси насъ. Решихъ какъ да действувамъ, ако би ни открилъ. Приготвихъ се за торпеденъ изстрелъ. Въ този моментъ корабътъ се намираше на 800 метра отъ насъ.

Тукъ той измѣни курса си на обратенъ и за мое голѣмо учудване видѣхъ да се вѣе на кърмата му червено знаме съ синь кржгъ вжтре. Да вървамъ ли на очитѣ си? Погледнхъ още веднъжъ. Очитѣ ми се напълниха съ сълзи. Боже, истина ли е това? На кърмата гордо се развѣваше нашето мило и обично знаме.

Радостьта ми за моментъ стихна. Не е ли това примка, за да ни уловятъ? Въ война сме, а на война всичко става. Извикахъ Ворналъ. Познахме кораба. Това бѣше „Джуно", единственият непотопенъ нашъ кръстосвачъ. Какво можеше да прави той съ развѣто наше знаме въ неприятелски води?

Хелголандъ

Веднага разбрахъ. Обърнахъ се къмъ Ворналъ. Двама се погледнахме и прегърнахме единъ другъ.

Отъ очитѣ ни бликнаха сълзи. Това не можеше да бжде нищо друго освенъ миръ. И наистина бѣше миръ.

Научихме радостната новина, когато изплавахме на повърхностьта предъ „Джуно" и стихнаха неудържимитѣ викове и ура. Предадоха ни заповѣдь да се завърнемъ веднага въ Бланкенбергъ. „Джуно" взе курсъ надолу по канала, за да предаде заповѣдьта и на другитѣ подводници. Потеглихме за родината си въ надводно плаване съ високо развѣто национално знаме и съ съзнанието, че сме изпълнили достойно нашия святъ дългъ. Завръщайки се срещнахме целия английски флотъ, който токущо бѣше напустналъ нашитѣ брѣгове. Английскитѣ моряци се трупаха по бортоветѣ и съ голѣмо любопитство ни разглеждаха. Спомнямъ си погледитѣ имъ, пълни съ омраза, и заканителното махане на юмруци. Тази враждебность не изхождаше отъ това, че бѣха победени. Ненавиждаха ни, понеже смѣтаха, че сме постжпили нечестно спрямо тѣхъ, като сме избѣгвали военнитѣ имъ кораби, а търсимъ търговскитѣ.

Войната не е игра, уважаеми читатели, а една отчаена жестока борба, за да се спечели надмощие. Всѣки трѣбва да напрегне до максимумъ своя умъ да намѣри слабата страна на своя врагъ и тамъ да го атакува и победи. Никой нѣма право да ме упрѣква, че намѣрихъ слабата страна на англичанитѣ. Смѣтамъ, че изпълнихъ дълга си като офицеръ и гражданинъ. Може би тѣзи офицери и моряци, които днесъ въ тази майска утрина се заканваха на малката „Иота", утре попадайки въ моето положение, щѣха да постжпятъ както менъ.

Не имъ се сърдѣхъ, защото знаехъ, че англичанинътъ е уменъ; и че той още днесъ мисли като утре.

Наближавахме Бланкенбергъ. Нѣмамъ думи да опиша влизането ни въ пристанището и спирането ни на кея.

Сѣкашъ всички жители на родината бѣха дошли въ Бланкенбергъ и съ безграниченъ ентусиазъмъ посрѣщаха идването на подводницитѣ. Оказаният топълъ и сърдеченъ приемъ затрогваше до сълзи всѣки.

Моряцитѣ съ право заслужаваха това. Тѣ съ-

своето стоманено здраве и непоколебимъ моряшки духъ запазиха свободата на държавата. Издържливостьта, малкото и неудобно мѣсто, напрегнатото състояние на умъ и нерви, несгодитѣ и лишенията на подводния моряшки животъ, всичко това доказва, че тѣзи славни моряци сж честьта и гордостьта на Родината.

Признателниятъ народъ съ право ги аклами-раше.

Той обичаше и ценѣше своитѣ мили моряци. Тѣ сж били, сж и ще бждатъ единствената му опора въ дни на изпитания и вѣренъ стражъ на свободата и независимостьта на държавата.

КНИЖНИНА

Весела Страшимирова: КРАЙМОРСКИ ПѢСНИ — София 1942 год.

Нашата известна поетеса и писателка Весела Страшимирова, позната на любителитѣ на морска книжнина чрезъ книгитѣ си „Цѣлувка надъ вълнитѣ" и „Маргитъ" е издала нова книга за морето — стихосбирката подъ насловъ „Крайморски пѣсни".

Възпѣването на морето е било винаги примамливъ обсегъ за поетитѣ и тѣ търсятъ въ това възпѣване все по-нови мотиви и моменти.

Въ мѣрена речь тѣ търсятъ да отразятъ буритѣ и тайнственния шепотъ на вълнитѣ и да ги направятъ сродни на човѣшкия говоръ.

Сбирката на В. Страшимирова може да се подраздѣли на нѣколко кржга: Моряци, Морски пжть, Морски брѣгъ, Човѣшко сърдце, свързано съ езика на морето, родно море, родината свързана съ морето.

Тѣзи нѣколко отдѣла сж свързани тѣсно помежду съ особенното разбиране на морето, което авторката изявява, чрезъ своето лично отношение къмъ морето, презъ горнилото на мечтата къмъ воднитѣ простори, служащи за освобождение на духа и просторъ за мисълта.

Това особено личи отъ първото още стихотворение „Пѣсеньта на непознатата". Образътъ на тази непозната е добре очертанъ и тя се явява като символъ на тайнитѣ на морето.

Огъ стихотворението „Морякъ" лъха свежесть, младость и бодростьта, която всѣки морски труженикъ изпраща срещу всички зли закани и прояви на морската стихия. Всѣки морякъ е борецъ срещу тази стихия и поетесата вѣрно е подчертала тази страна на людетѣ на морето.

Въ „Пѣсеньта на рибаря" е отразена вѣчната човѣческа жажда за стопански просторъ и надхвърляне на тѣснитѣ рамки на зависимостьта отъ работата на едно мѣсто.

Боготворение на българското море и природа край морето, и свързващото българскиятъ брѣгъ съ всички брѣгове на свѣта това сж два мотива, които често се преплитатъ въ всички почти стихотворения на книгата.

Написана съ искрено чувство, „Крайморски пѣсни" е ценѣнъ приносъ къмъ българската художествена книжнина, отдадена на морето и на българското море. Тя заслужава да бжде на видно мѣсто въ библиотекитѣ на българскитѣ морелюбци.

Владимиръ Добр. Василевъ

Изъ живота и дейностьта на организацията

гр. Дедеагачъ. Основанъ е клонъ на Б. Н. М. Сговоръ гр. Дедеагачъ. Глав. управ. тѣло утвърди новоизбрания съставъ на Управ. тѣло на Провѣр. съветъ на този клонъ, избранъ въ заседанието му отъ 22 ноември т. г. както следва:

1. *Управително тѣло*

Председатель: Подполковникъ Петръ Лазаровъ Ангеловъ
Подпредсед.: Любенъ Сим. попъ Бяновъ — търговецъ
Секретарь: Мичманъ II р. Георги Ив. Мариновъ
Касиеръ: Захари Милановъ Баджовъ — търговецъ
Съветникъ Маринъ Стефановъ Каварджиковъ—търговецъ
Запасни членове: Кирко Панайотовъ Бояджиевъ — търговецъ, Крайчо Дамяновъ Стояновъ — паспортенъ чиновникъ.

2. *Провѣрителенъ съветъ*

Димитъръ Ивановъ Айяновъ—директоръ риб. кооперация
Анани Велиновъ Харизановъ — н-къ криминал. отдѣлъ
Василъ Ив. Петковъ — чиновникъ

3. *Запасни членове*

Димитъръ Стамовъ Петлешковъ — търговецъ
Илия В. Андреевъ — търговецъ

Съдържание

1. Три години война — Ал. Маноловъ, **2. Подводната война въ миналото и сега, 3. Морската война, потопенитѣ линейни кораби и сухопжтниятъ фронтъ** — В. П., **4. Торпедни лодки** — лейтенантъ Кукенски, **5. Демонстративенъ десантъ на островъ Иозелъ** — мичманъ II. р. Давидовъ, **6. Браво моряци** — Сава Н. Ивановъ, **7. Не навеждай глава!** — отъ нѣмски Куюджуклиевъ, **8 Морски новини, 9 Воденъ спортъ 10. Една майка**—Д. Роевъ **11. Действията по море презъ м. септемврий и м. октомврий 1942 год.** — Ку., **12. Подводници** — лейтенантъ Г. Георгиевъ, **13, Книжнина** — Вл. Д. Василевъ, **14 Изъ живота и дейностьта на организацията, 15. Коледната звезда** — Веса Паспалеева, **16. Аквариумъ за делфини** — М. х. М.

Редакционенъ комитетъ: лейтенантъ В. Паспалеевъ, д-ръ П. Д. Скорчевъ

Страница за малкитѣ

КОЛЕДНАТА ЗВЕЗДА

(Приказка)

Когато се родилъ малкиятъ Исусъ, месецътъ повикалъ всичкитѣ звезди и имъ рекълъ:

— Облѣчете най-хубавитѣ си дрехи, защото ще отидемъ въ Витлиемъ да се поклонимъ на Божия синъ.

Разтичали се радостни звездитѣ, облѣкли най-скжпитѣ си дрехи, заболи бисерни цвѣтя въ коситѣ си и се наредили около месеца. Само една звездичка стояла настрана съ натжжено личице. Тя нѣмала хубава мантия и въ коситѣ й не блестѣлъ бисеренъ накитъ.

— Ти ще стоишъ тука, — казалъ й месецътъ. — Съ такива вехти дрехи не бива да отидешъ при малкия Исусъ!

— Дѣдо Месечко, — просълзена се замолила бедната звездичка, — не ме оставяйте, вземете ме да видя малкия Исусъ!

— Защо плачешъ, малка звездичке?

— Моитѣ сестрички до една отидоха съ месеца да се поклонятъ на малкото Исусче. Моитѣ ржчички премръзнаха отъ студения морски вѣтъръ, и азъ паднахъ въ морето. О, да знаешъ, мило паяче, колко ми се иска да отида и видя Божия синъ!

Малкото паяче се промъкнало презъ цепнатината на вратата, спуснало сребърни нишки и тозчасъ се намѣрило предъ колибата на малкия Исусъ.

Поклонило се и цѣлунало дрехата на Божията майка:

— Свѣтла Исусова майко, — рекло й то, — помогни на малката звездичка да дойде тукъ и да се поклони на твоето чедо. Ти, която си толкова радостна днесъ, не оставяй малката зеленоока звездичка да плаче

Малката звездичка

Рисунка отъ Лазаркевичъ

Месецътъ не се съгласилъ. Тогава тя се заловила за дългата му мантия, и той, безъ да я усѣти, повелъ следъ себе си звездитѣ. Като минавали надъ морето, духналъ силенъ вѣтъръ. Ржчичкитѣ на малката звездичка товкова изстинали отъ вѣтъра, че не можали повече да се задържатъ за скжпата мантия на месеца. Звездичката изохкала и полетѣла надолу къмъ морското дъно. Единъ рибарь токушо изтеглялъ мрежата си отъ водата.

Зеленоокатa звездичка попаднала въ мрежата му. Зарадвалъ се рибарьтъ, уловилъ я въ шепата си и я занесълъ въ колибата си. Звездичката помръкнала отъ жаль и почти загубила свѣтлината си. Чуло я малкото паяче да плаче и му дожалѣло много, много за малката звездичка.

въ рибарската колиба.

И то й разказало, какъ звездичката тръгнала скришомъ отъ месеца, защото си нѣмала хубави дрехи и бисеренъ накитъ за коситѣ, какъ й премръзнали изъ пжтя ржчичкитѣ и какъ попаднала въ мрежата на рибаря. . .

Божията майка веднага изпратила едно ангелче да доведе малката звездица.

Ангелчето се спустнало къмъ рибарската колиба, взело звездичката на крилцата си и отлетѣло при Божията майка.

Звездичката отдалече се засмѣла на добрата Исусова майчица.

— Колко съмъ щастлива, —извикала тя,—че първа ще поздравя малкото Исусче!

Поклонила се малката звездичка и радостно се докоснала до ржката на Божията майка.

— Благодаря ти, Исусова майчице, че ми изпрати ангелчето да ме доведе!

Само едно бѣло цвѣтенце имала и него сложила предъ люлката на Спасителя. Нищичко друго нѣмала да му подари...

Божията Майка допрѣла бѣлото цвѣтенце до сърдцето си и после погалила леко съ него челото на зеленоката звездичка.

Веднага въ коситѣ ѝ затрептѣлъ огроменъ биссеръ. Малката звездичка освѣтила колибата и затрептѣла надъ покрива ѝ...

Пристигналъ месецътъ, обкржженъ отъ звездитѣ, и много се изненадалъ като видѣлъ надъ колибата да трепти голѣма, лазурна звезда.

— Коя е тая звезда, която ни е изпреварила? Такава свѣтла и такава голѣма звезда до сега не е имало между моитѣ звезди.

— Това е моята малка звездичка, която ти не пожела да доведешъ, защото нейнитѣ дрешки не бѣха нови и на коситѣ ѝ не бѣше заболенъ бисеренъ накитъ, — отговорило ангелчето.—Божията майка благослови тая звезда, да бжде най-свѣтла отъ всичкитѣ и свѣтлината ѝ да слиза въ сърдцата на хората!

Хиляди години се минали оттогава, тази звездица не загубила свѣтлината си. Изгрѣва първа презъ свѣтлата коледна нощь и гали съ меката си свѣтлина закоравѣлитѣ сърдца на всички люде по земята.

Веса Паспалеева

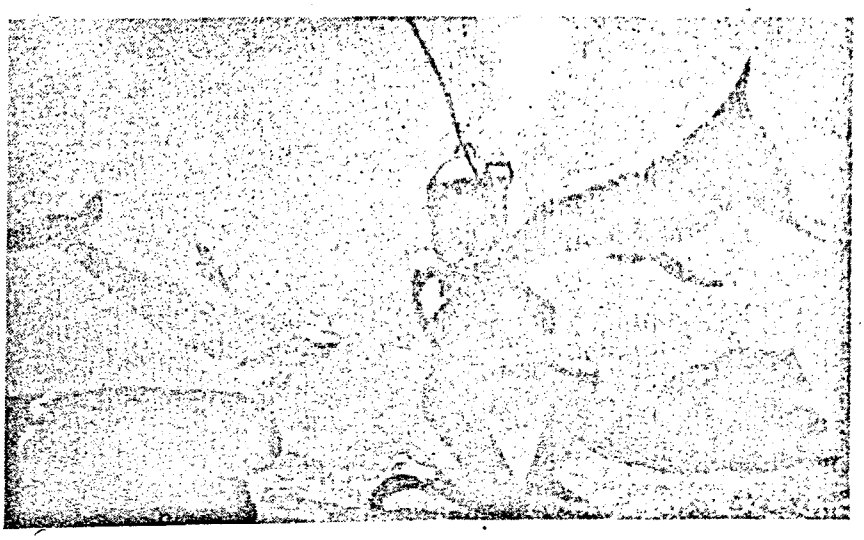
Аквариумъ за делфини

Подъ кроткото тропическо слънце на Флорида една група отъ любители на природата сж построили единъ голѣмъ оригиналенъ аквариумъ. Въ него живѣятъ делфини отъ всички видове и голѣмини. Благодарение на добритѣ условия, сжщо като въ морето, делфинитѣ играятъ весели и безгрижни предъ смаяната публика. Група естественици се грижатъ за тѣхъ и изучаватъ тѣхния животъ до най-голѣмитѣ подробности.

Изучаването живота на делфинитѣ до най-голѣмитѣ подробности създава и единъ отличенъ случай за публиката да се любува на игритѣ и държанието на така наречените морски „деца". И наистина делфинитѣ могатъ съ право да се наречатъ така, защото действително приличатъ на едни игризи деца. Тѣ постоянно излизатъ отъ водата, като пръскатъ многоцвѣтни струи вода около себе си, подскачатъ живо въ въздуха, извиватъ на една или на друга страна пълничкото си тѣло, изчезватъ бързо въ водата, и само следъ единъ мигъ отново се появяватъ. Въ Флорида, кждето има вѣчно лѣто, делфинитѣ живѣятъ въ отлични условия и могатъ да бждатъ видени отвсѣкжде въ чудния аквариумъ.

Тѣхната непрекжсната игра имъ създава голѣма охота за ядене. По време за обѣда звукъ на едно клепало достига до тънкия имъ слухъ. Всички забързватъ къмъ края на аквариума и се нареждатъ приблизително въ една редица, за да си дочакатъ порцията. Лакомо изскубватъ рибитѣ или месото отъ ржцетѣ на прислужницитѣ и въ мигъ сдъзкватъ вкусната храна между стотицитѣ си остри зжби.

Единъ отъ тѣхъ билъ свикналъ да си получава рибкитѣ отъ една чиния, която пазачътъ му подносилъ подъ веселитѣ погледи на всички. Това е доказателство за интелигентностьта на делфинитѣ. Вънъ отъ опредѣленитѣ часове за обѣдъ делфинитѣ получаватъ храна и отъ публиката, която иска да го види по-отблизо. Даватъ имъ всѣкакъвъ видъ рибки.

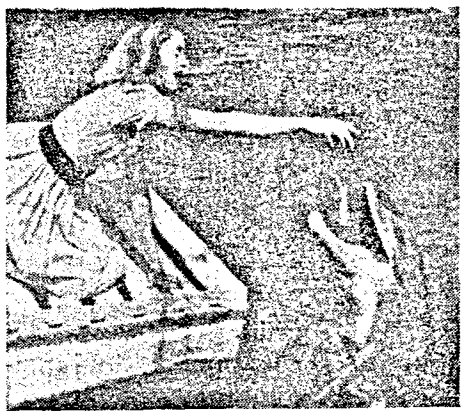

Водолаза на дъното на басеина храни малкия делфинъ

Въ аквариума делфинитѣ живѣятъ заедно съ другитѣ морски сжщества. Между грамадниге водорасли на басеина има много и най разнообразни морски риби: атерини, скумрии, дракони, хвърчащи риби и пр.. Тукъ се забелязватъ и най-различни раци, медузи, актинии и морски кончета. Последнитѣ плуватъ лесно между водораслитѣ

Много рибки стават жертва на своитѣ съседи делфини, които ги преследватъ и хващатъ лесно.

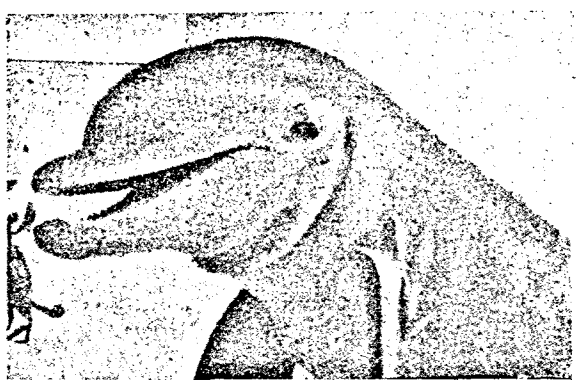
Обикновено женскитѣ делфини се придружаватъ отъ своитѣ деца. Майката държи детето си близо до себе си, докато порастне и не го оставя да направи нѣкоя пакость Понѣкога отбитото малко делфинче не разбира сигнала за обѣдъ и затова става нужда да бѫде нахранено чакъ на дъно-

Единъ делфинъ и една щерка посежителка

то на водата. За тази цель пазачътъ облѣченъ въ водолазенъ костюмъ се потапя въ дъното на басеина и му занася храната тамъ, безъ да се бои отъ острите зѫби на другитѣ делфини, които сѫ доста опитомени и не го ѣзкуватъ.

Фотографическитѣ апарати сѫ хванали множество твърде интересни сцени отъ живота на тѣзи

Делфинчето си играе съ единъ морски ракъ

водни млѣкопитающи, които раждатъ децата си живи. Една часть отъ тѣзи снимки сѫ предадени тукъ, за да може всѣки да си даде смѣтка за тѣх-

Чинията съ риба предложена на гладния делфинъ

страни на басеина. Прозрачността на водата и силното флоридско слънце позволяватъ да се направятъ чудесни снимки.

Дори отъ брѣга на басеина могатъ да се наблюдаватъ животнитѣ до самото дъно. Съ черникавитѣ си гърбове тѣ кръстосватъ изкуственото

Гладно ми е

море и излизатъ отвреме навреме съ едно особено свирене на въздуха, за да се потопятъ отново и да излѣзатъ пакъ въ следния моментъ съ уловена риба въ устата. Благодарение на тлъстината, която иматъ въ лъскавата си кожа, тѣ плаватъ лесно и се подържатъ леко надъ водата. Между тѣхъ се е забелязало и самоизяждането. Веднъжъ единъ отъ тѣхъ като се наранилъ върху една изкуствена скала, се оттеглилъ безсиленъ въ единъ

На ловъ изъ аквариума

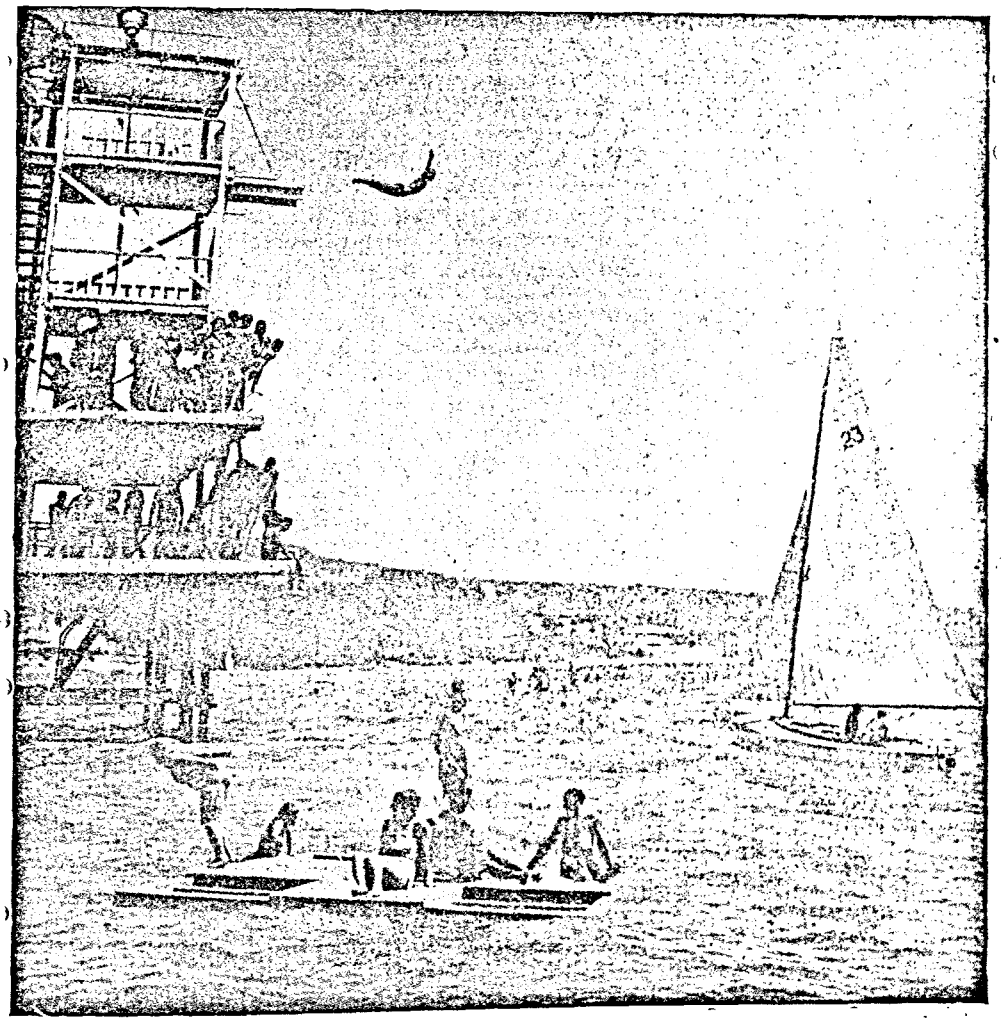
жгълъ на повърхността на водата. Понеже това се случило презъ нощьта, когато никой не наблюдавалъ делфинитѣ, другаритѣ му, като го видѣли безпомощенъ, се нахвърлили върху него и го разкѫсали. Сутриньта прислугата го намѣрила наполовина изяденъ.

Самоизяждането се случва често между делфинитѣ, главно когато се случи нѣкой отъ тѣхъ да остане безпомощенъ по една или друга причина. Причината трѣбва да се търси въ безкрайната лакомия на тѣзи животни.

Въ този аквариумъ въ Флорида сѫ могли да бѫдатъ наблюдавани още много и твърде интересни работи отъ живота н

Посетете Варна Посетете Варна

ЦАРИЦАТА на ЧЕРНО МОРЕ

ЕДИНСТВЕНИЯ ПО СВОЕТО МѢСТОНАХОЖДЕНИЕ И КЛИМАТЪ МОРСКИ КУРОРТЪ ВЪ ЮГО-ИЗТОЧНА ЕВРОПА

Великолепенъ плажъ. **Най-модерно уредени морски студени и топли бани**

Всѣкакъвъ видъ морски спортъ. Ручъ-банъ (лодка пързалка). Максимална лѣковитость

Категоризирани и нормирани хатели, пансиони, вили, квартири и ресторанти.

50% намаление за пжтуване по Б. Д. Ж. презъ сезона.

Чудни околности за екскурзии и излети, Красива природа.

Всѣкакви концерти обѣдъ и вечерь въ морското казино. **ДАНСИГЪ-БАРЪ**

Устройване морски тържества и забави

Изборъ на „Царица на плажа". **Музикални тържества.**

Курортъ „СВ. КОНСТАНТИНЪ"

Прелестно кжтче край морския брѣгъ за истинска почивка и отмора

Плажъ — морски топли и студени бани. Първокласенъ ресторантъ. Джазъ. Дансингъ.

Хотелътъ ремонтиранъ. Стаитѣ снабдени съ течаща изобилна вода. Ангажиране стаитѣ предварително

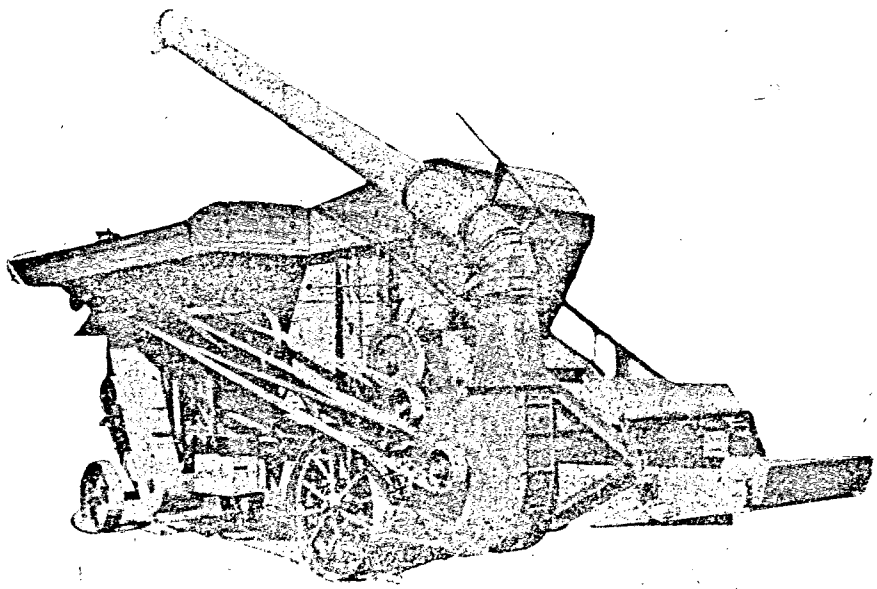
Редовна автобусна връзка съ гра

МАШИННА ФАБРИКА

Е. МЮЛХАУПТЪ & СИЕ

Основана въ 1907 год. РУСЕ

„EMAD 42“ - 36 и 42 ЦОЛА

пълни мелнични инсталации
водни турбини
земедѣлски машини
чугунени тржби за водопроводи
всички видове машини и части

Най-добре пригодената вършачка за българскитѣ условия.

Българска земед. и Кооп. Банка

НАРОДНО УЧРЕЖДЕНИЕ

за

обслужване съ кредитъ българското стопанство и кооперации

ОСНОВАНА ВЪ 1864 г. КАПИТАЛЪТЪ Е НЕОГРАНИЧЕНЪ

Обслужва съ Кредитъ:

Земедѣлскитѣ стопанства, земедѣлскитѣ кредитни и кооперативни потрѣбителни сдружения; тѣхнитѣ съюзи и воднитѣ синдикати; занаятчиитѣ и занаятчийскитѣ кооперации; популярнитѣ банки и тѣхнитѣ съюзи.

ДОСТАВЯ: Земедѣлски орждия и машини, подобрени семена за посѣвъ на зърнени храни и фуражъ, меденъ сулфатъ (синь камъкъ) за пръскане и предпазване лозята и овощнитѣ градини отъ болести и за защита отъ паразити. КУПУВА бакъръ, дървенъ материалъ и пр.

ПОСРѢДНИЧИ: За продажба и износъ за чужбина на земедѣлски произведения, събиране отъ кооперативнитѣ сдружения: тютюнъ, пашкули, розово масло, прѣсни, сухи и консервирани плодове, зърнени храни и фуражъ, мешини, сахтиянъ, килими и др.

ИЗВЪРШВА: Всички банкови операции, приема спестовни влогове, срочни и безсрочни при най-износни условия.

Седалище и управление въ София

142 клона и 52 агенции въ всички производителни земедѣлски градове и села, 250 попу- [illegible] въ цѣлата страна които извършватъ влогове — акредитивна служба

СЪДЪРЖАНИЕ

на XIX годишнина на сп. „Морски сговоръ"

Римскитѣ цифри въ края на заглавията означаватъ номера на броя, а арабскитѣ—страницата

1. Аквариумъ за делфини — преводъ М. х. М., IX—X, 189.
2. Бисеритѣ на Георги — дѣдо Сандо, IV, 77.
3. Борба — Марко Поло, IV, 72; V, 95.
4. Браво, моряци— Сава Н. Ивановъ, IX — X, 73.
5. България притежава най-бързитѣ, най-новитѣ кораби по Дунава — Н. Бакаловъ., III, 43.
6. Бѣломорецъ (стих.) — Веса Паспалеева, II, 37.
7. Видове бойни кораби, които взематъ участие въ сегашната война— В. П., VII, 124.
8. Владко на училище — Веса Паспалеева, II, 37.
9. Воденъ спортъ, III, 59; IX—X, 179.
10. Военнитѣ и търговскитѣ флотъ на Япония и тѣхното значение — мичманъ Гуневъ. II, 27.
11. Воля къмъ победата — лейтенантъ В. Паспалеевъ, II, 22.
12. Въ походъ срещу Англия — отъ нѣмски Куюджукличевъ, V, 93.
13. Година 1942 — Ал. Маноловъ, I, 1.
14. Действия по море презъ м. септември и октомври 1942 година— Куюджукличевъ, IX—X, 182.
15. Декларацията на правителството отъ 12 априлъ 1942 год. — Александъръ Маноловъ, IV, 61.
16. Демонстративенъ десантъ на островъ Йозелъ — мичманъ II р. Давидовъ, IX - X. 170.
17. Десантъ при Диепъ — полковникъ Кираджиевъ Д. VII, 128.
18. Дунавъ — В. Игнатовъ, III, 41.
19. Евакуация на черноморския брѣгъ — П. А. Шишковъ, III, 54.
20. Една майка —Д. Роевъ, IX—X, 180.
21. За българското корабоплаване по Дунава—капитанъ Хр. Русевъ, I, 15.
22. Златоперка (стих.) — Веса Паспалеева, II, 37.
23. Изъ живота и дейностьта на организацията, I, 18; II, 39; III, 59; IV, 76; V, 99; VI, 116; VII, 139; VIII, 155; IX—X, 187.
24. Калиакра—Надя х. Йовкова, VIII, 153
25. Качеството на моряка — П. Монтегаца, VI, 113.
27. Коледната звезда—Веса Паспалеева, IX—X, 188.
28. Корнежи по море — Вѣра Бояджиева Фолъ, I, 16.
29. Котенцето и моряцитѣ — (приказка) Веса Паспалеева, VIII, 158
30. Къмъ Африка (стих.) Веса Паспалеева, IV, 77.
31. Къмъ далечни простори — П. А. Шишковъ. II, 33
32. Море (стих.) — Тамара Паспалеева, I, 9.
33. Морска война — Ал. Маноловъ, VI, 101.
34. Морската война, потопенитѣ линейни кораби и сухопжтнията фронтъ — Ариелъ, IX—X, 167.
35. Морската мощь—В. Игнатовъ. II.21.
36. Морската трагедия край Сингапуръ — А. Б. VI. 109.
37. Морски вѣтрове — Веса Паспалеева (стих.) VI, 77.
38. Морски новини. IX—X, 176.
39. Мостътъ на Дунава — Ал. Маноловъ, VIII, 141.
40. На морското дъно — Мичманъ отъ флота, III, 50.
41. Наводнението на Видинъ и спортниятъ отредъ на организацията ни, III, 42.
42. Не навеждай глава — преводъ Куюджукличевъ, IX—X, 175.
43. Низкитѣ и високи води на р. Дунавъ презъ 1942 г — Д. Р. VIII, 144.
44. Новитѣ линейни кораби на Съед. щати — В. Паспалеевъ, I, 10.
45. Новитѣ ни дунавски моторни товарни кораби — инж. Николай В. Поповъ, V, 82.
46. Новитѣ ни дунавски моторни пжтнически кораби — инж. Николай В. Поповъ, I, 2.
47. Новитѣ оржжия и постройката на бойнитѣ кораби — В. Паспалеевъ, I, 14.
48. Нормандия — мичманъ В. Гуневъ, II, 31.
49. Периодични и непериодични колебания на нивото на Черно море — инж. Ив. Ил. Христовъ, I, 5.
50. Подводната война въ миналото и сега — В. Паспалеевъ, IX—X, 162.
51. Подводникътъ — В. П. V, 89.
52. Подводници — лейтенантъ Г. Георгиевъ, VI, 113; VII, 134; VIII, 148; IX—X, 185.
53. Последно писмо — Надя х. Йовкова, I, 17.
54. Правораздаването у насъ и българскитѣ моряци—М. Михаиловъ, I, 7.
55. Предъ тихото море — Д. Димитровъ, II, 38.
56. Приносъ за всестранното уползотворяване на риболова въ обединена България — д-ръ П. Д. Скорчевъ, II, 25.
57. Пролѣть—Надя х. Йовкова, II, 35.
58. Пжтуване по Дунава — Леонидъ Паспалеевъ, VI, 106
59 Развитието на борбата за морскитѣ съобщителни пжтища—Ариелъ IV 65
60. Резултатитѣ отъ действията на германския линеенъ флотъ — лейт. В. Кировъ, I, 12.
61. Ролята и значението на рѣчното корабоплаване—И.В Кьонигсъ VI 102
62. Скандинавската морска операция — В Игнатовъ VIII, 154.
63. Скопие и Охридъ—Ал. Маноловъ, VII 121.
64. Слънчеви, морски и рѣчни бани— д-ръ Ал. Недѣлковъ IV, 62.
65. Спомагателенъ кръстосвачъ „Корморанъ" — Ариелъ, VI. 108.
66. Стратегическото значение на Индийски океанъ — кап. лейт. Кировъ V, 87.
67 Страхувамъ се отъ японцитѣ. М. х. М.—V, 85.
68. Тихия океанъ — С. Негру. VI 102
69. Тонажътъ и вторни фронтъ—кап. лейт Ст. Цаневъ VII 142.
70. Торпедна атака отъ въздуха — мичманъ Гунзвъ I 8.
71. Торпедни лодки — лейтенантъ Кукенски, 169 IX—X.
72 Три години война— Ал. Маноловъ, IX—X, 161.
73 Ужаситѣ на морето — лейтенантъ В. Паспалеевъ IV, 69.
74. Царь Борисъ III, V 81
75. Шаранътъ и червеноперката приказка—Веса Паспалеева, VIII, 157
76. Японскитѣ морски победи въ Тихия океанъ — мичманъ I рангъ Василъ Гуневъ, VIII, 146.
77. Японското нападение надъ Пърлъ Харбъръ—Василъ Гуневъ мичманъ I рангъ, III, 44

СПИСЪКЪ НА АВТОРИТѢ

Цифрата следъ името означава поредния номеръ въ съдържанието

Ариелъ—34, 59, 65.
Бакаловъ Н.—5.
Бѣгажевъ Ал.—2, 36.
Георгиевъ лейт. Г.—52.
Гуневъ мичманъ В.—10, 48, 70, 76, 77.
Давидовъ мичманъ—16,
Димитровъ Д.—55.
Ивановъ Сава Н.—4.
Игнатовъ В.—18, 35, 62, 74.
Йовкова Надя х.—24, 53, 57.
Кираджиевъ полковникъ Д.—17.
Кировъ лейт. В.—60, 66.
Кукенски лейт.—71.
Куюджукличевъ Кр.—12, 14, 42.
Кьонигсъ И. В.—61.
М. Х. М.—1, 67.
Маноловъ Ал.—13, 15, 33, 39, 63, 72.
Марко Поло—3.
Монтегаца П.—25.
Негру С.—68.
Недѣлковъ д-ръ Ал.—64.
Паспалеевъ лейт. В.—7, 11, 40, 44, 47, 50, 51, 73.
Паспалеева Веса—6, 8, 22, 27, 29 30, 37, 75.
Паспалеевъ Леонидъ—58.
Паспалеева Тамара—32.
Поповъ Вл.—45, 46.
Роевъ Д.—20.
Русевъ Хр.—21.
Скорчевъ д-ръ П. Д.—56.
Фолъ Вѣра Бояджиева—28.
Христовъ инж. Ив. Ил.—49.
Цаневъ кап. лейт. Ст.—69.
Шишковъ П. А.—19, 31.

Българско Търг. Параходно Д-во

ВАРНА

◆◆◆◆

БЪЛГАРИ,

Подкрепяйте редовното корабоплаване! Въ мирно време търговскиятъ флотъ носи благополучие на страната. Въ военно време силниятъ флотъ е гаранция за по-сигурно опазване границитѣ на Отечеството ни.

Утре, когато моретата ще бждатъ свободни и българскитѣ кораби забродятъ къмъ близки и далечни пристанища, всѣки тонъ българска стока трѣбва да бжде товарена на български параходъ.

За което и да е пристанище, ако има да товарите, най-напредъ потърсете български параходъ.

БЪЛГАРСКО ТЪРГОВСКО ПАРАХОДНО ДРУЖЕСТВО ПОДЪРЖА:

1. Пжтническа — стокова линия по българското Крайбрѣжие.
2. Пжтническа — стокова линия до пристанищата на Палестина и Египетъ.
3. Пжтническа — стокова линия до Анверсъ и всѣко западно европейско пристанище на Континента и Англия при достатъчно товаръ.
4. Лѣтни туристически пжтувания до Цариградъ и обратно.
5. По споразумение може да се отправи параходъ до всѣко пристанище на Черно и Срѣдиземно морета.

Пжтувайте и повѣрявайте стокитѣ си на параходитѣ на Българското Търговско Параходно Дружество, дало достатъчно доказателства на добъръ пазитель на интереситѣ Ви